

Szerkesztőség:

Az arad-csanádi egyesült vasutak palotájában, hová a lap szellemi részét illető közlemények intézendők.

Bérmertelen leveleket csak ismertetéstől fogadunk el.

Kéziratokat vissza nem küldünk.

Kiadóhivatal:

Az „Aradi Nyomdatársaság”, az arad-csanádi egyesült vasutak palotájában van, hová hirdetések, előfizetési pénzek és a kiadás körüli panaszok bérmertve küldendők.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TÁRSADALMI és KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Előfizetési árak:

Helyben	Videken
húzóhoz hordva:	postai szállításal:
Egy évre . . . 12 frt	Egy évre . . . 14 frt
Fél évre . . . 6 „	Fél évre . . . 7 „
Negyed évre . . . 3 „	Negyed évre . . . 3.50
Egy hónap . . . 1 „	Egy hónap . . . 1.20

Egyes szám ára helyben 5 kr., vidéken 6 kr.

Hirdetések díja:

Nyolcz hasábos pettisor egyszeri hirdetésnél 6 kr.
Minden következőnél 4 „
Bélyegdíj külön 10 „
Nyitlér ára 20 „

A görög nyelv helyettesítése a gymnáziumban.

Arad, augusztus 28.

Az új tanév gymnáziumi oktatásában a legérdekesebb udjondság mindenestre a görög nyelv körül történt változás keresztülvitelének útja-módja, mely egyaránt érdekelheti a tanferfiakat éppugy, mint szélesebb körökben az érdekelte szülőket. Annak idején ismertettük lapunk élén ezen reform keresztülvitelének komplikációit s egyéb természetü nehézségeit, s így helyén való lesz tájékozódunk róla, hogy a négyéves átmenet első évére mily intézkedések történtek az azóta kiadott július 30-iki miniszteri rendelet értelmében. Itt természetesen csak az ez idén életbelépő s az V. osztályt illető intézkedésekre szorítkozunk.

Akik a görög nyelv tanulását mellőzni szándékoznak, azok e helyett két irányban nyírik kiképzetéseket, melyek az idézett rendeletben következőképp vannak körvonalozva:

a) a magyar irodalom bővebb megismertetése, kapcsolatban a görög remek-irok műveinek ismertetésével, magyar fordításban, s a görög irodalom és művelődéstörténet alapvonalaival; b) a rajz (mérési és szabványrajzi elemekkel).

E pótló tanfolyam két külön kötelező tantárgyat ölel föl, melyekből rendes osztályvizsgálat teendő, s melyek közül az a) alatt említett az érettségi vizsgálat szóbeli részének tárgya, s a vizsgálati kimutatás és bizonyítványba „Magyar irok bővebb tanulmányozása, kapcsolatban a görög klasszikusok fordításban való ismertetésével és görög művelődéstörténet-lemmel” cím alatt iktatandó be. Az oktatást az a) alatt felsorolt tárgycsoportból, ha arra képzetségi szempontból fogva kiválóan alkalmas class. filologus nincs, az intézetben, rendszerint a magyar nyelv és irodalom tanára, a b) alatt említett tárgyból a rajztanár teljesíti.

Az V. osztály pótló tanfolyamában használandó tankönyvek, melyek részint készen vannak, részint a tanév kezdetéig használatra készen lesznek, a következők:

az a) tárgycsoportra nézve 1. Magyar olvasókönyv, melynek részletes címét még a jövő tanév megkezdése előtt fogom közölni. 2. Görög és római állami régiségek dr. James Gow műve után. (Számos ábrával. Budapest, 1890. Eggenberger kiad.) A görög állami régiségekről szóló rész. — 3. Thukydides történelme, egyelőre Zsoldos Benő fordítása nyomán megírtatva és szemelvényekben. b) A rajzhoz, mely fali táblák útján gyakorlatilag, tankönyv nem szükséges, hanem az intézet részére beszerzendők a következő táblák munkái: 1. Szemlér Mihály „Rajzlapok szabadvázal való rajzoláshoz” cz. 4. füzet, a 12 kisebb lap. (Ajánlott mű. Arad 3 frt 20 kr.). 2. Balló Ede stílusrajzok gyűjteménye. Színes éktmények. (1. füz. Arad 1 frt 40 kr.). 3. Amennyire megjelenése folyó évi december havig kiadásba van helyezve: Várdai Szilárd fali táblák sorozata (Arad 24 frt). Esetleg 4. Audel Antal színes éktményekből álló nagyobb gyűjteménye. (12 füzet, összesen 80 lap. Egy-egy füzet ára 3 frt.).

A rendelet azután közli a négy felső osztály számára részletesen és végleg elírt tantervet, melyet annak idején ismertettünk, s itt csak az V. osztályra vonatkozót közöljük:

I. Magyar irok bővebb tanulmányozása, kapcsolatban a görög classicusok fordításban való ismertetésével. V. osztály. (2 óra.) a) Bővebb szemelvények a magyar prózairokból. Például: Kármán József értekező munkái, Kazinczy és Berzsenyi leveleiből, Kölcsey szónoki műveiből, továbbá Salamon „A török hódítás” című munkájából a Hunyadiak kora. — Költői olvasmány: Lyrai szemelvények a classicus iskolához tartozó költők műveiből (főképpen Berzsenyi). b) Összeffüggő részlet olvasása Thukydides műveiből tárgyi és szerkezeti magyarázattal. Görög állami régiségek. II. Szabadkézi és geometriai rajz. V. osztály. (2 óra.) Stílusrajzok és virágok, görög, arab és középkori (római, góth) sík díszítő-elemek, szalagdíszek stb. rajzolása egyszerű színezéssel fali táblák után.

Végül az életbelépéendő új rend iránt kívánja tájékozni a rendelet a szülőket és érdekelte feleket, s tekintettel ennek a körülménynek nagy fontosságára, az illető passzust szó szerint közöljük:

Tekintve, hogy a pótló tanfolyam föllállításával a tanítás bizonyos mértékig két irányba tereltetik, melyek követése

az előre választott életpályák minőségétől függ, — viszont a kitűzött életcél elérésére az irány helyes megválasztása nagy fontossággal bír, különös suly helyezendő arra, hogy az érdekelte körök (első sorban szülők, gyámok stb.) a törvény lényeges tartalma s az irányválasztás természetét s következményeit iránt eleve tájékozást nyerjenek; e célra a rendes hirdetési eljárás mellett a helyi és vidéki sajtó közreműködése vehető igénybe.

Hasonló fontosságu az V. osztályba lépő tanulók iránybevallása. Az irányválasztás a beiratás alkalmával a szülők, illetőleg törvényes gyámok által teendő, szóbeli, távolléti esetén általok kiállítandó írásbeli nyilatkozat útján történik. Ha a tanuló a szülők, illetőleg törvényes gyám távollétében ezek írásbeli nyilatkozata nélkül jelentkezik az V. osztályba való felvételre, a választott irányt bejelenti, de az írásbeli nyilatkozatnak 8 napon belül beszerzésére utasítatik. Ha a tanuló a határidő elteltevel sem mutatja be a kívánt nyilatkozatot, az igazgató értesíti a szülőket, illetőleg a gyámot, hogy a tanuló mely irányra jelentkezett, oly hozzáadással, hogy ha 5 nap alatt ellenkező értesítést nem kap, a tanuló választása véglegesnek fog tekintetni.

Miként mindezekből kitűnik, a görög nyelv rováására a magyar irodalmi oktatás is nyert intenzívitásban. Sőt azon rendeletnél fogva, hogy csak az esetre tanítsa az új irodalmi csoportot a rendes irodalmi tanár, ha képzettségénél fogva alkalmas class. philologus nincs az intézetben, — mi a dolog természeténél fogva elő nem fordulhat — két magyar irodalmi tanár is fog működni egy-egy intézetnél. A későbbi idők feladatai tanároknak a formális képzettségéről is gondoskodni, egyelőre azonban az élet és önálló tanulmányfokunkint képesíteni fogja a vállalkozó tanárt feladatának teljesítésére. Így tehát az első év nem tette még szükségessé a tanerő-szorítást, s csupán a rajztanárnak szerzett heti két óra többletet.

Az első év alaki nehézségeinek ezen megoldásával azonban nem esnek el azon kifogásaink, melyeket tárgyi tekintetben annak idején emeltünk. Thukydides olvasatát az V. osztályban határozottan elhibáztunk tartjuk. A 14 éves éretlen gyermek számára egy bölcselő történetész roszul van választva, mikor ott van az elbeszélő Herodot. Általában a történettantás az egész középiskolai oktatás Achilles-sarka, midőn a 4-ik osztálybeli tanuló ugyanazon tankönyv szerint tanulja a történelmet, mint a 7-ik osztálybeli, sőt a 4-ik osztálybeliek a távolabb álló s társadalmában nehezebben érthető ó-kort tanulják ugyanazon irányú feldolgozás alapján, mint a hasonlólatlanul érettebbek a közelebb fekvő új-kort. Bizony nem csoda, ha sokan a történettantást a középiskolai tantárgyak köréből teljesen szigorítani óhajtják, miután felületes ítéletük a rosszul alkalmazott eszközök balsikerét mindjárt a vállalat cél-talanságának tudja be, mi — fájdalom — gyakori az életben.

Még egy megjegyzést szeretnénk — elhallgatni. A görög nyelv elterjesztését a szülők és — mondjuk ki nyíltan — szakferfiak által alkotott közvélemény nem a görög iránti ellen-szenv, hanem a — különösen az V. osztálybeli — tanulók túlterheltségénél fogva sürgette. Akik ebben reménykedtek, azok egy kissé csalódtak. A rajztanítás, bármily liberálisan kezel-tessék, teméntelen házi és pedig szem-erőltető munkát fog a tanulóra róni, míg a magyar irodalmi oktatás ezen-tulra csak egymagában 6, mondhat-darab iskolai kézikönyv beszerzését és használatát fogja megkövetelni a tanulóktól.

A reformnak tehát nagy elvi jelentőségét elismerjük, mert hisszük, hogy lényegesen könnyebbé lett téve a középiskolai oktatás gyakorlati reformja, mely abban áll, hogy mag-sabb foku testi és szellemi fejlesztést felannyi feszítésével az ifjú erőknak van hivatva elérni; ezen végcél el-érése, mondjuk, könnyebbé lett téve az új reform által, de tényleg meg-közelítve — egy lépéssel sem.

A jövő évi költségvetés. A „Pol. Corr.” budapesti levelezőjének értesülése szerint tegnap kezdődtek meg a miniszteri tanácskozások az 1891. költségvetés terve-zete, az osztrák-magyar Lloyd ügye, a közigazgatási reform alapjai és több folyó ügy felett. A költségvetési tervezet igen szolid alapon áll, minthogy a bevételek, szemben a folyó évi költségvetéssel, ala-csonyabbra vannak előirányozva, ahol annak szükségessége mutatkozott. Mind a mellett a bevételek nemcsak egyensuly-ban lesznek a kiadásokkal, hanem még némi többletet is fognak adni.

A függetlenségi párt bajai. A „Bu-dapesti Hírlap”-ban olvassuk a követke-zőket: A kecskeméti programra válasz készült s azt Eötvös Károly fogja meg-adni szept. 7-én Nagy-Körösön. Ez a válasz — mint előre híresztelik — ke-gyetlen kritika alá fogja venni Ugronnak nemcsak közjogi programját, hanem ugynevezett párt-purifikáló vállalkozását is, s ki fogja jelenteni, hogy azokkal a nézetekkel, amelyeket Ugron Kecse-kémén hirdetett, sem neki, sem követői-nek a függetlenségi és 48-as pártban többé nincs helyük. Eötvös nyilatkozat-ainak nyomaitól kölcsönözni, a függet-lenségi és 48-as pártnak számos előkelő tagja meg Eötvössel a szeptember 7-ki nagykörösi beszámolóra, mely — nem lehetetlen — valóságos országos demon-strációvá fog alakulni. A Budapestben idő-ző pártbeli képviselők különben a kecske-méti programot egyértelműleg úgy ítél-lik meg, mint Eötvös Károly, s lehetet-lennek tartják, hogy Ugron a pártban benmaradjon. Némelyek szóba hozzák, hogy jó volna talán országos pártgyűlést hívni össze. Ennek a nagy apparatús-nak a megmozdítását általában fölislegesnek tartják, minthogy Ugron eljárására s programjára vonatkozólag a párt kép-viselői körében teljességgel nincs véle-ménykülönbség s Ugron legfőbb há-rom-négy képviselőtársa támogatására számíthat. Ezzel az impozans egyértel-műséggel szemben, úgy hiszik, semmi szükség a választó-község ítéletére ap-pellálni. Azt azonban szükségesnek tart-ják, hogy a párt elnöke, Irányi Dániel, akit Ugron Kecskemén vezéréül emle-getett, mielőbb nyilatkozzék.

Az osztálysorsjegy és a valuta. A „Pol. Corr.” budapesti levelezője megcáfolja azt a hírt, mintha előkészületek történtek volna az osztálysorsjegy életbevitelére. A minisztérium még nem is foglalkozott érdemlegesen azaz a kérdéssel, minthogy előzőleg a két kormány között megegye-zésnek kellene létrejönni a kislitri meg-zintetése ügyében. Az osztálysorsjegy életbevitelére annál kevésbé vehető valószínűség a közeljövőben, minthogy illetékes ellenzői vannak. A jövő tél elején a valuta-rendelet ügyében tar-tandó szaktanácskozmányhoz igen értékes és sok adat gyűjtetük egybe.

Szemle-ut a kiállításon.

— Az „Aradi Közlöny” szakreferenseitől. —

IX.

Kertészeti kiállítás.

Minden kiállításnál, melynél nemcsak épületekben, hanem a szabadban is van-nak nézivalók elhelyezve, és ott is, ahol egy nagyobb területen több épület van csoportosítva, a kertészet van arra hiva-tva, hogy az egészet a külszét meg-adja, az egyes épületek közti merevséget a növényzet hullámzó alakjaival és szem-lett gyönyörködött színezetével elsimítsa, és természet adta bájaival üdülést nyujt-son az ember alkotó architektónia tekin-tésében elfáradt szemnek és léleknek. És mint mindenütt, úgy Aradon is nagy sze-repe jutott a kertészettnek, és ha a kiállít-lás látogatói ez irányban nem egészen kielégítve hagyják el a területet, úgy vigyázk magukkal legalább azon meggyő-ződést, miszerint nem a kertészeknek mult, hogy többet és szebbet nem produkál-hattak.

Aki a kiállítási terület beépítését figyelemmel kísérte, tudja, hogy míg a látnivaló építmények egy kis része és az üdülési helyek majdnem kivétel nélkül egy már befásított, gyeppel, utakkal el-látott területen helyeztetett el, addig a nagy és az értékes, változatos látnivaló-kat magukban foglaló épületek egy mély területre lettek emelve, ezen terület ka-vicsalás betöltve, és ezen kavics-tö-megbe kellett a kertészeknek egy pár — nem is hét, hanem — nap alatt léte-sítniük azt, ami ma látható. Kertészeink tehát nemcsak újat létesítettek, azaz nemcsak kiállítottak, hanem azon fel-adattal is állottak szemben, hogy a

már létezőt a kiállítás többi alkatai után módosítsák, javítsák s mindenek előtt fentartsák úgy, hogy azáltal valóban eny-hülő és üdülővé tegyék az épületekben felhalmozott múkincek szemlélésében ki-merült látogatót.

Már pedig aki a csarnokok területé-ről a pavilonok befásított területére lép, méltán elszomorkodhatik azon lehangelő kép felett, mely eléje tárul. A fák, bok-rok, cserjék levelei tonnyadtak, száradtak, a pázsit kiégett, avar fü képét viseli ma-gán ott is, ahol a letaposás veszedelmé-nek nem volt kitéve. Múltó szemfődetel von az egésze az óriási pormennyiség, melyet a látogatók lábai és az uralgó szél felkavart s mely még a szépen tenyésző fenyőfákat is fakókká tette.

Az egész tenyészetet bénító rendki-vüli forráság ellenében az emberi erő ke-veset tesz. Ötven lépésnyire egy folyó mellett leperzselődik egy, más években buján tenyésző liget. A nem elég mélyre leasott kutak a vizet megtagadva, a gyorsan létesített Northon-kutakból azon jég-hidegen kapja a forró föld és az eltikkadt növény a nedvet, mely üdülésre nem elég, de hidegével visszariasztja az anyag-képződést, és csak fáradságot okoz, nem növeszt, nem termékenyít. Elképzelhető, hogy a csarnokok közti területen, ahol a virággyekek pázsitjainak részére kavics-kepződést, és csak fáradságot okoz, a hol tehát a nap heve roppantul fokozva van, a hideg víz általi locsolás a növény-zetnek előnyére nem szolgált és kerté-szeink ezen főök következtében parkodá-saikat nem látják annyira valósulva, mint azt valóban lázas sietséggel és sok jóaka-rattal eszközölt fáradozásaik alkalmával ohajtották. A kertészeti kiállítás fentar-tási részével ezek után végeztünk is, és csak sajnálhatjuk ezen nemleges ered-ményt már azért is, mert míg a mostani alkalom adta gondozás a marosmenti üt-etvényeket a Salacz-park méltó verseny-társává emelhetné volna, addig megyei botanikus kertünk évekig fogja még meg-érezni a mostani kiállítás ütötte sebeket és a városnak okoz majd kártékonyt annak helyreállítás, ami jelenleg könnyen lett volna eszközölhető.

A kiállítás azon része, mely újat mu-tat a szemlélőnek, tulajdonképp három csoportba osztható, és pedig: a magvak, a cserépben elhelyezett dísznövények és a szabadban létesített kertészeti művele-tek csoportjára. A gazdasági csarnok északi hosszoldalának felét foglalja el Mauthner Ödön budapesti jóhírnevű magkereskedő, hosszú állványokon elhe-lyezett üvegekben és asztalra fektetett üvegszekrényekben bemutatva az általa árusított magvakat és szép főszminkában az ezen magvakból termő gyümölcsöket, gumókat és gyökereket. Amint a kerté-szeti kiállítás a gazdasági csarnokban van elhelyezve; amint a mezőgazdaság és kertészet közt tulajdonképp határt vonni nem lehet: úgy vegyül Mauthnerrel is a gazdasági vetemények magva a kertészet által felkarolt magvak sokaságával, és meglepi a szemlélőt nemcsak a bemuta-tott czikkelek kitűnő volta és változatos tömege, hanem azon választékos csín és izlés által is, mely az egész tárgyhalma-zon szemlélhető. A magvak legnagyobb része csinos alaku lapos üvegekben van bemutatva. Ezen üvegek, Mauthner esz-méje után készülve, először is Aradon vannak kiállítva, és lapos alakjuk által azon előny mellett, hogy kevés helyet foglalna el, a kevesebb anyagot sokkal előnyösebb világításban tüntetik a szem-lélő elő, mint az eddig általánosan használt gömbölytű üvegek. Általában véve Mauthner Ödön kiállítása minden világ-tárlaton is megállná a helyét. A csarnok közép, déli bejáratánál látjuk egy díszes, szabadon álló állványon Szávost Al-fonz budapesti magkereskedő tárgyait csinos üvegekben elhelyezve, szinte ve-gyest választékban, míg a déli oldalon a bejárat mellett Szávost Emil Bu-dapestről mutatja be a kertészetnél használatos vegyszeti czikkeket.

A második csoport tárgyai méltán örvendeztetik a szemlélőt és a csarnok-nak is díszül szolgálnak. A gazdasági csarnok déli bejáratánál először is talál-kozik a látogató Scherhág J. aradi műkertész kiállított dísznövény-csoporto-

zatával. Ugy ezen, mint a másik két kiállító növényei a csarnokban cserépek-ben vannak, két csoport csinos fonadékos kerettel körülvéve. Scherhág még ezen-kivül a nedvesség fokozása céljából a cserépeket mohával befedte. Igen csinos pálmái és egyéb dísznövényei közt kitű-nik buja növesű nagy sötétzöld leveleivel az Arum odora (Alocasia gigantea) és a díszes levelű begonia-csoport. Mellette van szinte bekerítve Keller Gynla aradi műkertész csoportozata, melynek díszét egy szép magas braziliai fenyőfa, Aurscaria imbrigata képezi, melyhez két-oldalt simul a szép levelű Phylodendron; közülük gyönyörű színezetű lilium kandi-kál elő s a csoport sarkain mintegy őrt állnak a kardalaku Phornium tenatt le-velei. — Mellettök Dinter József aradi kőrtész csoportosította egy asztalon vá-lasztékos szép szobavirágait, melyek közt szinte látunk egy pár ritka színű liliumot, de szemünket leginkább lekötö a begoniák gazdag gyűjteménye és azok közt külön-ösen a gumós begoniák valóban díszpál-dányai. — A csarnokban még Mühle Vilmos Temesvárról foglalt el az északi oldalon egy nagy részt, melyen változ-tosságban mutat be száritott és készített virágokat, szépen díszített pálmafa-legye-zőket, Mackart-oszlokokat, sirkoszorukat, stb., éles ellentétül az alatta viruló élő növények rendeltetése helyett annak holta utáni felhasználását tárva a szem-lélő elő.

A szabadban bemutatott kertészeti művek közül először is szembe ötlük a kis-körűti bejárat és az iparcarnok közti területen két körönd, melyeken Scherhág J. mutat be szabályos és mondhatni ele-gáns alaku és változatos színezetű sző-nyeg-kertészetet. A köröndök közepén és szélein csinos kerti szobrocskák és vázák vannak elhelyezve, melyek Zsolnay terra-cotta-gyárából (Pécsen) valók, s minden kertnek díszre válhatnak. A két körönd-ben elvetett fűmág Scherhág üzletéből való. Az iparcarnok és gazdasági kiállít-ás épülete közti térségen két elypsisben Keller Gynla készített igen ügyeseu agyagból szabályos alaku díszítéseket és ezeket tetítette a szőnyeg-kertészetnél szokásos növényekkel. Ő mutatja be a látogatóknak azt is, hogy lehet például az imádottnak nevét a kertészet által is megőriztetni. Mivel azonban Keller ur erre a célra történetesen két még élő miniszter nevét használta fel, egész ár-tatlansúl a szervilizmus vádjá alá esett. Ezen két elypsis fűvéhez a magot Mühle temesvári kereskedő szállította. Az ipar-és gép-csarnok közti területen szinte két elypsis terjeszkedik, melyeken a szőnyeg-kertészetet Müller aradi műkertész mutatja be, többek közt Magyarország czimerét is leábrázolva erre alkalmas növényekből. A keleti elypsis közepén van elhelyezve egy óriási füge-kaktusz (Oppunzia umbellata), mely boldogult Szabó József czukrászunk tulajdona volt s most Gömöri vendéglős ur ál-lította ki.

A nyugati elypsis közepén van egy óriási agave americana növény gyönyörű virág szárával és fürtjeivel. A díszes nö-vény levelei érzékeny sérülés nyomait viselik magukon, és hogy a virág szára nem a növény közepéből, hanem szélé-ről nőtt ki, onnan ered, mert az néhány évvel ezelőtt egy átültetés alkalmával megsérült és szivhajtása eltört. A nö-vény, de különösen a virágzás érdekes-égéből ez mit sem von le. Ezen két elypsishez a fűmagot Mauthner Ödön szállította. Az iparcarnok mind a két oldalán, a gazdasági épület déli és a gép-csarnok északi oldalán Szávost Alfonz vetette el az általa produkált fűmagot, és képzeletben elénk tárul azon kép, hogy milyen gyönyörű volna a kiállítási terület külső része, ha minden pá-sít oly buja zöld volna, mint Szávost és a két épület — északi oldalán, ahol az árnyékban van és a nedvesség tovább tarthatja magát; de az épületek déli ol-dalain a fűmag éppugy beadta a derekát, mint a többi szállítóké, és az által ker-tészeink fáradozásai a szőnyeg-kertészet terén a keret hiányában kárba veszttek.

A gazdasági épület mellett a mé-nei m. k. vinczellér-iskola ál-lított ki néhány nagyon szép növesű nemesített gyümölcsfát, s mellettök ne-

hány törpe, de köztük virágzó körte- és alma gyümölcsfát dicsőít, melyek azonban csakis azért vehetők figyelembe, mert az emberi tudást és akaratot igazolják, de céljuk nincs és a tenyésztés ezen válfaját nem keresnek egy ok- és mintaszert tanítvánnyal. Onkéntelenül eszünkbe jut az angol, aki a világ leghíresebb és becsesebb versenypárjára mellett a legkisebb életet is képes volt kísérletei által létrehozni.

Végül, amit különben a kezdeten kellett volna tennem, feleltem, hogy a kiállítás kertészeti részének rendezését Scherhag J. aradi műkertész vállalta magára, és ha nem is dicsekedhetik oly sikerrel, mint a milyent elérni óhajtott, legyen meggyőződve, hogy mindenki méltányolni fogja fáradozásait és belátja, hogy az útjára tornyosuló akadályokat csak azért nem kúrdította le, mert az hatalmában nem volt. Szikra Kálmán.

A kiállításról.

A tegnapi kiadott látogatási bulletin így szól:

Augusztus 26. déltől 27. délig:

Nappali jeggyel 680.

Esteli jeggyel 187.

Osszesen 867.

Az eddigi látogatók végszáma 38.991.

Ma délután 5 órakor a kiállítási jury a város háza nagytermében alakuló ülését tartja. Az ülésen Fábrián László főispán fog elnökölni. Az ülés tárgyat a jury megalakulása és ügyrendjének megállapítása képezi. Az ügy ez uton is meghivatnak a fontos ülése.

A lókiállításra nagyban folynak az előkészületek és az igen érdekesnek és gazdagnak ígérkezik. Eddig több, mint száz ló van bejelentve.

A nyári gyümölcskiállítás elmarad, de az őszi annál gazdagabbnak ígérkezik.

A Hönig Frigyes által készített harang a kiállításon már fel van állítva. A szent-anna-i róm. kath. templom tulajdonát képezi. A harang olyan, mely a környéken páratlan nagyságra s melynek megszólalására a szent-anna-i külön kőzónát rendeznek. A mű a fiatal harangöntő dícséretére válik. Megtekintését ajánljuk a közönségnek.

A folyékony szénasav a kiállításon.

Kiállításunk egyik legkiválóbb tárgyát képezi az iparvegyészet egy legjelentősebb terméke: a folyékony szénasav. Ez különben különös okoknál fogva nem az iparszarnok többi vegyszeti tárgyai mellett foglal helyet, hanem a gépszarnok középső ajtajával szemben.

A folyékony szénasav nagy gyárakban állítatik elő, hol gondoskodnak van arról, hogy egy vegyszertől legtisztább minőségben, valamint közbiztonsági tekintetben a legmegnyugtatóbb alakban hozatik forgalomba. Már maga azon körülmény, hogy a különben gázalakú szénasav nagy nyomás mellett folyósíttatik, a legnagyobb garanciát foglalja magában annak tisztasága felől, — mert a folyósítás közben minden — netalan — a készítés közben támadt — fertőzőanyag eltávolodik, mivel azok hasonló nyomás mellett még cseppfolyóvá nem válnak. Így tehát az, ami folyóvá válik — maga a vegyszertől legtisztább szénasav.

Az így készült folyó szénasav, 60 légnyomás mellett, kovácsolt vastartályokban a vasutak által mint többé nem veszélyes anyagok a közönséges tűzvezetőkkel bárhova átszállíthatók. Alkalmazása a folyékony szénasavnak igen terjedelmes. A kiállítás különösen szénasavval telített ita-

lok előállítására — mint szóda, víz, limonádé, gáz, és több efféle — használtatik. Ha jó bort és liqueurkeveréket vennihez hozzá, igen könnyen lehetne belőle kellemes ízű és teljesen egészséges pezsgőt készíteni, melynek a farsangon meglehetősen kereslete volna, mert olcsó 60—80 kr-ért pótolná a drága pezsgőt; és a készítmény jósága nem függne mástól, mint a készítéshez vett anyagok kifogástalan minőségétől, mert a főalkatrész: a szénasav teljesen iz- és szagtalan, azaz vegyszert, s vele készült pezsgő a legégszesebb ital lehetne.

A folyékony szénasavval készült italok készítése a lehető legegyszerűbb. A szénasav egy vastag kancsón át egy jó, hideg vízzel telt erős vastartályba bocsátatik, hol az a nagy nyomás következtében 1—2 perc alatt teljesen feloszlik, vagy inkább felolvad és a vízzel a legegyszerűbben keveredik. — Az ilyformán szénasavval telített víz autan egy másik csővön bocsátatik a limonádé, gáz, vagy szóda, vízbe üvegbe és kész a legjobb szóda, víz, ha ugyan a hozzá felhasznált víz elég jó és tiszta volt. Mint halljuk, a kiállítási tőren fűt kutak legtöbbje igen jó vizet ad, s ezek legjobbakat használja fel a kiállító, meglehetősen kelendőnek örvendő készítményeihez.

A készülék kezelése igen egyszerű; 10 perc alatt eltanulható. A készülék ára pedig olyan olcsó, hogy az nyári idényben egy hónap alatt kifizeti magát. Ha a vízvezeték Aradon elkészül, és abszolút jó vizünk lesz, a folyékony szénasav használata üdítő italok készítésére minden, még kisebb vendéglőkben is, sőt azt hiszem, nagyobb háztartásoknál is minden valószínűség szerint el fog terjedni. Addig is a folyékony szénasavval működő készülék megismerése mindenkinél igen ajánlható, és remélem, e rövid ismertetés folytán érdemleges érdeklődést is fog az kelteni.

Tanügy.

A városi iskolaszék ülése.

— Augusztus 28. —

Az iskolaszéknek érdekes és meglehetősen hosszantartó ülése volt, melyen különösen a polgári iskola tantervével sokat foglalkoztak s azt végleg megállapították.

Tanítónőt is választottak, illetve meghívtak, továbbá áthelyezéseket eszközöltek, melyeken némi magyarázat után egész simán estek keresztül.

Az iskolák 1891. évi költségvetését szintén ebben az ülésben állapították meg. A költségvetés 1370 frtot tesz ki.

Az ülése lefolyásáról adjuk a következő tudósítást:

Salacz Gyula polgármester elnöklése alatt jelen voltak: Millig József, Jánosy Demjén, Tarjányi Vilmos, Szöllőssy Károly, Abay Lajos, Marschall Lajos, Bing Vilmos, Nesnera Aladár, Vizer Péter, Remetey F. Károly, Robitsch Agost, Pollák Gyula, Barabás Béla, Schuster Illés, Kunecz Elek, Fényes Dező, Intitöris Kálmán, Heeger Ernő, Avarffy Ferencz dr. Boros Vida, Tiszti Lajos, Málék Lajos, Tellezku György, Sallay Béla dr. Hász Sándor, Fischer Antal iskolaszéki tagok, Bonts Aurél jegyző.

Elnök megnyitja az ülést, mire Millig József felolvassa a közigazgatási bizottság átiratát, melyvel tudatja, hogy az egyetemi nyomda a könyveket az iskolaszéknek hiteltelen is kiszolgáltatja. Tudomásul vették.

Sarlot Domokos főkapitány mint az október 6-iki elszállásolási bizottság elnöke kéri az iskolaszéket, engedné át beszállásolásra az iskolákat.

Salacz felzáróla után — ki azt mondotta, hogy 3—4 napra október 6-ától szándéka van az előadásokat megszüntetni — valamennyi iskola átengedettetett beszállásolási célokra, kivéve a polgári iskola disztermét és a leányiskolát.

A kir. tanfelügyelő tudatja, hogy a polgári iskolára nézve alkotott tantervet a miniszter nem hagyta jóvá — kivéve a német nyelv tanítását már az első osztályban — a többiekre nézve megvárja, hogy alkalmazkodják a város szigorúan a miniszteri tantervhez.

Remetey F. Károly szeretné tudni: mi indította a minisztert a tanterv jóvá nem hagyására.

Millig József ismerteti a miniszter megjegyzéseit, melyek különösen az óratöbbletre vonatkoznak.

Remetey F. Károly elmondja a polgári iskola intencióit. Ennek az intencióknak az aradi polgári iskola mindig megfelelt; de hogy még jobban megfeleljen, készítettek ezt az új tantervet, mely nem találkozik a miniszter tetszésével; ő nem tudja elgondolni: miért ne lehetne már a második osztályban előadni a hazai történetet és a 3-ikban könyvvitelt tanítani, amit a miniszter kifogásolt. Indítványozza, hogy írjunk fel a miniszterhez, megmagyarázva, hogy polgári iskolánk nem léven komplet, csak 4 osztályból áll, tehát engedélyezze ezt az új tantervet.

Boros Vida szerint ez a tanterv az iskola fenntartásától fogva megvolt s tudott arról tanfelügyelő, miniszter. Az a körülmény, hogy 25 óra helyett 29 órát kap a gyermek, nem vezethette a minisztert, mert a polgári iskola növendékei a viszonyoknál fogva nem igen kényserítették otthoni munkára és csak annyit tanulnak, amennyi időt az iskolában töltenek. Csatlakozik Remetey indítványához azzal, hogy felírta tantervünk arra, hogy a németet illetően a miniszter már úgy is megengedte, hogy eltérjünk a tantervtől, tehát engedje meg most is, hogy — miután iskolánk nem komplet — a számtan és könyvvitelt tanítsuk bővebben.

Abay Lajos osztja azt a pedagógiai elvet, hogy az ifjú tul ne terheltsék és nem kellene megengedni, hogy a heti óra 29-re emelkedjen. Igyekezzünk azon, hogy a tanítás intenzívebb legyen és minél több parallel-osztályt állítsunk. Kéri a miniszteri leirat egyszerű tudomásul vételét.

Szöllőssy Károly hozzájárul ahhoz, hogy asztantitók szaporításának, mert a tananyag nagy, hanem a könyvvezetés tanítását feleslegesnek tartja, mivel akarmelyik felsőbb iskolába lép be a polgári, ott mindeuitt bővebben tanulja a könyvvezetést.

Kunecz Elek szerint a leirat egy részét tudomásul kellene venni, a számtani órák szaporítására nézve felírta.

Salacz hasonló értelemben szól s megjegyzi, hogy annál is inkább el kell fogadnunk a Kunecz indítványát, mert itt az előadások kezdete s intézkednünk kell.

Erre kimondott határozatul, hogy a miniszter leirata tudomásul vétetik, de a számtani órák szaporítása végett az iskolaszék felír a miniszterhez.

Ekkor kislit, hogy egy kis beosztással meg lehet maradni a maximális órászámmal, amikor aztán nem kell felírás. Tehát csak akkor írunk fel, ha az órászám a beosztás után meghaladná a maximális órászámot.

A siketnéma-iskola ügyében a törvényhatóság átirat, hogy a siketnéma-iskola átvételét az iskolaszék tanácsára bízta meg. Felhívja az iskolaszéket, hogy az iskolánál rendes rajztanárt alkalmazzon havi 10 ft fizetéssel.

Rajztanítóra erre Vágner Agostont választották meg.

A közgyűlés jóváhagyta azt, hogy a siketnéma-iskola tandíja idegenekre 40, helybeliekre 20 ft legyen; továbbá a

polgári iskola tandíja 2 frttal felemltessék.

A közgyűlés kéri: nem felelné-e meg a czelnak, ha a polgári iskolánál a tandíjmentesség eltöröltenék?

E fontos kérdés tanulmányozására bizottság küldetett ki. E bizottság elnöke Millig József, tagjai Szöllőssy Károly, Boros Vida, Remetey F. Károly és Nesnera Aladár.

Ezután az áthelyezésekre nézve tettek előterjesztést, melyet lapunk már ismertett. A kézimunkatanítónő a kapu-utczában külön díjazásban fog részesülni.

Boros Vida szeretné tudni, nincsenek-e tulerhelve a kézimunka-tanítók a tandíjmentességre?

Salacz feleli, hogy nincsenek.

A polgári leányiskola II. osztályánál parallel-osztályt fogunk felállítani s e tárgybán átiratnak majd a közgyűléshez. Az új tanítónői állás egyelőre csak helyettesítés útján fog betölteni. Helyettes lesz Hauser Henriette, az ő helyettese pedig Tabakovics Mária lesz.

A polgári iskola 3-ik osztályát párhuzamosítani kellett s azt az iskolaszék elrendelte. Hogy a felállítás költségbe ne kerüljön, egy olyan elemi tanítót helyeznek oda, akinek polgárista oklevele van. Erre az iskolaszék elfogadta. tanárnak Kovács Vincét, aki e mellett a saját osztályát is tanítani fogja.

Kernerné Holló Julia lemond tanítónői állásáról.

Műlek Lajosnak pozitív tudomása van arról, hogy Kernerné Lőcsén csaknem az egész évi szabadságideje alatt tanított, míg itt helyette más dolgozott. Mások jobban vigyázzon az iskolaszék és ne higgye el mindig, hogy beteg valaki.

A lemondás erre elfogadtatott és helyébe Czeller Ilona hivatott meg egy próbaévre.

Műlek ebből kifolyólag kéri a pályázati elv fenntartását, mert ilyen előterjesztések mellett az iskolaszék tulajdonképpen nem választ. Kéri, hogy jövőre irassák ki pályázat.

Salacz elnök megmagyarázza, hogy az felesleges, mert bármennyien pályáznak is, mindig a mieinket választjuk meg.

Verner László és Kovács Vincze áthelyezésénél felszólal Műlek Lajos dr. Nem tudja: nem-e büntetések az áthelyezések? O pl. mint iskolátogató mondhatja, hogy Verner igen kitűnő vizsgát mutatott be, és így konstátálni kell, hogy itt büntetésről szó sem lehet.

Salacz megmagyarázza, hogy itt büntetésről szó nem lehet, mert Verner igen derék fiatal ember, de hát ő a legfiatalabb tanító.

Csik János lemond a kapa-utczai igazgatói állásáról és kéri: hogy helyezték át őt a templom-utczai fiúiskolához.

A lemondás tudomásul vétetett, de az áthelyezés csak akkor történik meg, ha a templom-utczából valaki vállalkozik igazgatónak.

A polgári leányiskolánál a francia nyelvet Mayer Eliz tanítja és kéri a fizetés rendezését és pedig úgy, hogy minden növendék fizessen egy évre 6 frtot, de azt az igazgató szedje be és őt aztán a város fizesse.

A kérelem elutasított, de azt megengedte a város, hogy a tandíj 6 forint legyen.

Az iskolaszék 1891. évi költségvetésének tárgyalásánál kintint, hogy a többlet a múlt évihez képest 1370 forint.

Boros Vida nem érti, hogyan származik ehhez 900 ft kiadás, holott a parallel-osztályban ingyen tanítanak.

Millig megmagyarázza ezt, mire a költségvetést egyhangulag elfogadták. Ezzel az ülést véget ért.

Külföld.

Feltűnő kitüntetés. Mint Berlinből jelentik, Vilmos császár Obrucese tábornoknak, az orosz vezérkar főnökének az első osztályú vörös sas rendjelt adományozta. Obrucev annak a hírhétben áll, hogy Oroszország tábornokai közül a legmérgesebb német-faló.

Crispi és az Irredenta. Nemcsak a hármass szövetségnek, hanem első sorban Oroszország belbiztonságának és jogrendjének érdekében történt, hogy Crispi miniszterelnök a Barsanti- és Oberdank-egyleteket, az irredenta és főfészeket, feloszlatta. A nemzetközi viszonyok legprimitívabb parancsai tiltják azt, hogy oly cselekményeket, melyekért valamely állam jog és törvény szerint halálos ítéletet szabott azok elkövetőire, és mások szomszédos államban dícsőítésnek és magasztalás hirdessenek, sőt egyetlek létezenek, melyek egyenesen ebben találják lét-céljukat. A Barsanti- és Oberdank-egyleteket tehát attól a pillanattól kezdve, midőn azok ily irányú működése a nyilvánosság elé lépett, az orosz kormányának már a pusztá békés szomszédai viszony követelményei szempontjából is fel kellett oszlattia. Annál inkább kötelessége volt ez monarchiákkal szemben, melylyel Oroszország szövetségben áll. De a nemzetközi lojalitás e parancsai mellett az orosz kormányra nézve már vadonak kellett lenni ama tekintetnek is, hogy a belbék és biztonság oly államban, hol a szomszédos monarchia elleni bűnös merényletek dícsőítésére s újabbak elkövetésének ösztönzésére egyetli szervezet áll fenn s ez által folyton élesztett izgatás folyik, egy perczig sincs biztosítva. Ennek elűrése egyértelmű az ily üzemek szentesítésével és az állami jogrend és belbiztonság legkényesebb erkölcsi alapjainak megrendítésével, ami a kormány legkényesebb kötelembe ítközik. Crispi erős kézzel markolt bele ezekbe az izgatásokba, hogy elfojtsa azokat a reméljük, hogy eljárását siker fogja koronázni.

Legujabb posta.

— Orosz-német — barátság. A „Moskovskija Vjedomosti“ póttervi levelezője beszélgetést közöl, melyet egy Vilmos császárhoz közel álló személyiséggel folytatott. Ez utóbbi Németországnak látszólag kétszínű magatartásáért Bismarckot okolja. Németországnak Oroszországgal való régi és jelenlegi viszonyát illetőleg odanyilatkozott a császár bizalmasa, hogy az uralkodó helgolandi beszéde tartalmaz erre vonatkozó utasításokat. Azt mondta a császár, hogy erőlyesen meg fogja védeni azt, amit már elnyert. Ez a nyilatkozat kell, hogy megnyugtassa Oroszországot, mert Bismarck állítólag azt tervezte, hogy a döntő pillanatban viszszaadja Elzász-Lotharingiát Franciaországnak, hogy aztán Németországgal erővel Oroszország ellen fordulhasson. Jelenleg Oroszország minden külügyi kérdésben számíthat Németországgal szinte, barátságos rokonszenvére. A levelező a bolgár kérdést is érintette és megkérdezte, hogy tette a császár erre vonatkozólag javaslatokat. Többet is tett, hangzott a válasz: a császár magával hozta Németország készségét, hogy támogatja Oroszország minden tervét. „Még Ausztria-Magyarországgal szemben is? kérdé a levelező. „Azt hiszem“, felelte a német császár bizalmasan, „hogy lehetséges az orosz és osztrák érdekeket teljesen kiegyeztetni.“ — „Talán a hatalmi szférák megosztása a Balkán-félszigeten?“ — „Vous m'en demandez trop“ (Ön sokat kérdez tőlem) — felelt a kérdező. Csak arról biztosíthatom, hogy Oroszor-

Az elvesztett paradicsom.

(Francia regény.)

Az „Aradi Közlöny“ színdíra eredetiből fordította. [25] Gráciánna.

Fernande továbbékeztet, Caroline-ra nézett és hallgatott.

— Legalább azt mondja meg nekünk, hová vezetnek vissza... Vannak itt kocsik is... ez nem fog semmijébe sem kerülni.

Ez a szó feltűnt Fernande-nak, úgy szólva a szíve mélyéig hatott.

— Visszavezetni engem? ... kérdi — engem visszavezetni?

— Igen, asszonyom... legyen bizalommal hozzánk. Megmondom Adriennek, hogy fogjon be... On azonnal elmehet... Csak azt az egyet mondja meg nekünk, hova kell önt vinni... miféle faluba... miféle kastélyba.

— Nem, nem, nem akarom, hogy engem visszavigyenek...

— Miért?

— Nem akarom, nem akarom.

— Bántották? ...

— Nem akarom... mondom...

Es egyszerre felállt, visszataszította tányerát és kiment.

Az állomás néhány lépésnyire van. Nemokára itt megy keresztül a vonat, amely éjfélok érkezik meg Párisba.

Kopogtat a pénztárnál.

Az állomásfőnök kinyitja a kis ablakot.

— Asszonyom... parancsol?... Fernande nem tudja, az örült megakadályozza gondolatait.

— Egy első osztályt Párisba? — kérdi a főnök.

— Igen... Páris... Páris...

Most az östön gépiesen vezette kezét zsebébe, ahol valamit keres. A ruhák még ugyanazok, amelyeket minden nap szokott viselni. Megtalálja pénztárcáját. Ott van néhány darab arany. Az egyik közülök a pénztárba esik. A főnök felveszi és visszaadja az apró pénzt. Fernande kimegy a peronra.

Messziről hallzik a robogó vonat. Közeleg. Beérkezett az állomásra. Megáll.

Felnyitja az egyik kupét. Másodosztály. A főnök mögötte van.

— Asszonyom, ön téved, én önnek első osztályu jegyet adtam...

Es felsegíti a szegény asszonyt egy első osztályu kupéba, mondva:

— Nem szabad ellopni a pénzt!

A vonat fűtyöl és indul.

Fernande egyedül van. A kupé jól be van fűtve, és ő elalszik Orleáns előtt. Semmi sem ébreszti fel őt álmából. Senki sem száll fel.

Igy alszik egészen Párisig.

Párisban a vasuti alkalmazottak felébreztik.

— Párisban vagyunk, jó asszony!

Fernande leszáll. Az egész idő alatt kezében tartotta a jegyet. Elveszik tőle és ő követi a többi utasokat. Egyszerre a Seine partján találja magát, éjnek idején, mialatt a csillagok tüdőri fényben csillognak az égen és a hold szelíden megezüstözi az egész várost.

Végre megáll és az alacsony falra könyököl. Gondolkozik látszik; szegényke mire gondolna? hiszen lelte távol van; A fekete víz vonzza magához, a víz, amely lábánál folyik titokzatosan és mélyen.

A vizen több hajó himbálódik, a partra verve a vizet.

Fernande lassan lemegy és most egészen közelről nézi a vizet. Az örvény erősen vonzza magához. Itt fogja találni minden bánatnak, minden keserűségnek a feledését, itt talál pihenést végtelen fáradtságában, itt találja a feledést, a feledést, melyet ösztönyszerűleg keres, habár nem érti többé a feledést, amit Bergereaux-ból való eltávozása óta keres...

Leül a meredek partra és csendesen leereszkedik.

Egyenesen a Seine-be esik. Lábai kettéhasítják a vizet és Fernande elhalál. Es a folyó érzéketlen ezzel a halállal szemben, érzéketlen ezzel a fájdalommal szemben; alig csapkodott fel körülötte és azonnal visszanyerte felül álnok nyugodtságát.

Es azon helyen, ahol Fernande elmerült, az ezüst csillagok tükröződnek vissza, nem törődve a kétségbeeséssel, amelynek megindíthatatlan tanui valának.

MÁSODIK RÉSZ.

Az alvó Gertrud.

I.

A hajók alatt.

Bergereauxban a legnagyobb nyugalanság uralkodott.

A Fernande eltűnését követő reggelen Denise bement urnője szobájába, mint rendesen.

Rendetlenül találta az ágyat.

A grófnét a kastélyban vélve, egyelőre felöltöztette André és Noelt.

Hanem Fernande nem jelent meg; a gyermekek, akik anyjuk titkos eltávozásakor még aludtak, nem tudtak semmiféle felvilágosítást adni.

Denise a családéknél tudakozódott. Senki sem látta Villadont eltávozni.

Még várt egy kisse, mielőtt a grófnak ezt bejelentette volna, nem akarván őt hasztalanul nyugtalanítani.

Denise az egész ágyat megtapogatta, de az hideg volt, ami azt bizonyította, hogy a grófné már régóta elhagyta.

Végre elszánta magát és felkereste Villadont.

Az első szavakra a gróf meglepettséggel látott. Nem tudta, mi lett a feleségével. Kérdezősködött, sietett neje lakosztályába, valami nagy szerencsétlenséget sejtve. Ő is kikérdezte a gyermekeket, azután mindenfelé levél után keresett, mert azt gondolta magában, hogy Fernande bizonyára nem távozott el egy utolsó istenhozzász nélkül. De sehol semmi. Sajátágos eltűnés. Hirtelen elszakadt élet. Mi lett belőle?

Első gondolatja az volt, hogy Fernande öngyilkosságra gondolt. Az élet, a melyet most el kellett viselnie, nagyon nehéznek látszott előtte. Jobbnak látta, megszabadulni tőle.

A gróf azonnal kiment, szívében a lelki furdalás és bánat, hogy túlságosan szigorúnak mutatta magát a szegény asszony iránt.

Mindenütt kédezősködött, Gerdonban, Argentinban, a vidék összes tanyáin.

Végig ment a vizen, minden molnárral érintkezett.

Senki sem tudott felvilágosítást adni. Kikukattatta az egész tavat.

Sehol semmi.

A rendőrség, a kivel az esetet tudták, szinte keresett. Barrédien ur, a békebíró Sullyból minden erejéből igyekezett valami eredményre jutni. Két hét múlva, mikor az összes hírlapok hozták a grófné eltűnését, Villadon La-Motte-Beuvronból kapott levelet, amely egész más nyomra vezette őt.

Még aznap sietett a hotel Fantinba. Itt a legrészesebben elmondta neki mindent és nemokára a gróf többé nem kétkedhetett. Neje ment ott keresztül. Neje, aki megőrült, és ebben a vendéglőben tartózkodott; neje, akit ezek a derék emberek ápoltak; neje, aki két nap óta az erdőben, mezőkön barangolt, megfutamta Bergeraux-ból, megölte férjétől, gyermekeitől, elsőöke a múlt elől, elsőöke az emlékek elől.

Mélyen meghatva köszöntö meg Villadon a két nővér fáradozásait.

Az állomáson a főnök nagyon jól emlékezett a szegény asszonyra, akinek különös modora magára vonta figyelmét két héttel ezelőtt.

— Első osztályu jegyet váltott Párisba, uram — mondá... Sőt fel akart szállani egy második osztályu kocsiba, ami bizonyítja, hogy nem volt egészen józan eszénél.

— Minő vonattal?

— A 32-ik számú vonattal, amely nyoloz óra negyvenöt perczkor indul el La-Motte-Beuvronból és éjfélok érkezik Párisba.

A főnök ennél többet nem mondhatott.

(Folytatása következik.)

szág jelenleg a német barátság öszinte-
ségére bizon számíthat.

Az orosz lapok által köztelt s egy
Vilmos császár környezetében lévő egy-
éniséggel folytatott interviút Berlinben ot-
romba k o h o l m á n y n a k mondják. Ez
interviu szerint Bismarck hneke állítólág
az volt a szándéka, hogy Franciaország-
nak visszaadja Elzászt és Lotharingiát a
végből, hogy ezzel megvásárolja Fran-
ciaország barátságát Oroszország ellené-
ben, s Vilmos császárról az van mondva,
hogy a legnagyobb készséggel utazott
Oroszországba, hogy a csárnak minden,
különösen Bulgáriára vonatkozó tervét
támogassa.

Bismarck engesztelése. A Saale-
Zeitung jelenti, hogy Kissingenben uban
ismét alkudozásokat folytatnak a
végből, hogy a császár és Bismarck
között kiengesztelést hozzanak létre. Azonban ez a hír nem te-
kinthető feltétlenül hitelesnek.

Hajórajunk külföldön. A „Kronprinz
Rudolf” osztrák-magyar pánczélos hajót
kedden Kieiben a hajógyár medencébe
kellett hozni; a baleset, mely a hajót a
Belten érie, nem azáltal következett be,
hogy a hajó sziklába ütközött, hanem
azáltal, hogy a csavartengely ágya meg-
tűzsedett és már Angliában észrevették,
hogy a tengelynek valami baja van. Az
egész osztrák-magyar hajóraj pénteken
érkezik Kieibe; a német császári pár
szepember 2-án megy oda; a lakosság
nagy előkészületeket tesz ünnepélyes fo-
gadására.

Táviratok.

— Ábrányi látogatása Bismarcknál. —

Budapest, aug. 28. (Saját tud. táv.)
A brányi Emil közlése, hogy
folyt le találkozása és beszélgetése Bismarckkal. Minthogy Bismarck épp ki-
kosztott, Bismarck titkárnak adta át név-
jegyet és Bismarck Vilmos levélét, melyet
a titkártól nem kapott vissza. Midőn Bismarck
visszatérése után a kastélyba
ment, hogy bejelentesse magát, Bismarckot
a kastély előtt levő nagy
fa alatt találta. Ábrányi megmondta
nevét, kérve a kegyet, hogy néhány
percig tisztelegessen. Bismarck némán
a közelében álló székre mutatott. Ekkor
vette észre Ábrányi Bismarck Herber-
tet, ki atyja intésére szíval kálta
meg. Ezután körülbelül 10—15 per-
czig társalgott Bismarckkal. A be-
szélgetés úgy folyt le, amint a „Buda-
pesti Hírlap”-ban közölte. Ezután előadja
Ábrányi, hogy midőn Bismarck demontije
után Kissingenben járt, nem jutott
Bismarckhoz. Ábrányi kijelenti, hogy
ha indikációjaival, melyet beismert és
melyet sajnál, megbántotta Bismarckot,
mondhatja Bismarck, hogy nem ismeri
őt; ha jelentkezési módját nem te-
kinti bejelentésnek, mondhatja azt is,
hogy nem volt neki bejelentve; ha
azt, hogy egy fa alatt találva kö-
zeledett hozzá, nem tekinti fogadásnak,
mondhatja, hogy nem fogadta őt; — de azt
sem Bismarck, sem senki a világon nem
mondhatja, hogy Bismarck nem beszél
vele Schönhausenben. A hibát mint zsu-
naliszta követte el, de ennek odiuma
benne a képviselőt sújtotta. Minthogy
nem akarja, hogy a magyar képviselői
állás dignitása bármilyen hibának odiuma
által érintessék, a képviselőház elnöke-
nek be fogja jelenteni lemondását és
ugyanazt a függetlenségi párt elnökéhez
és választóhoz intézendő levélben is
meg fogja indokolni.

— Vilmos császár Potsdamban. —

Potsdam, aug. 28. (Saját tud. táv.)
Vilmos császár röviddel éjféli előtt ide
érkezett s az új palotába hajtatott.

— Francia lap Vilmos császár orosz-
szági utjáról. —

Páris, aug. 28. (Saj. tud. táv.) A
„Liberté” a német és az orosz lapok be-
ismeréséből azt véli kivethetőnek, hogy
Vilmos császár látogatásának az orosz
udvarnál csak negatív eredménye volt.
Mert — mondja az idézett lap — Né-
metország mitsem ajánlhat Oroszország-
nak, ami azon erkölcsi és anyagi erőknek,
amelyek az utóbbi rendelkezik, megfele-
lő és amelyet meg kellett volna ama ta-
gadhatatlan rokonszenv, amelylyel Orosz-
ország Franciaországban bir.

— Francia aggodalmak az északamerikai
vámrendszabályok miatt. —

Páris, aug. 28. (Saját tud. táv.) A
lapok folytatlag kifejezést adnak aggo-
dalmuknak az északamerikai Egyesült-
Államok vámrendszabályai miatt. A
„France” ajánlja az amerikai sertesűs
behozatalának engedélyezését, ha a meg-
egyezés létrehozása az Egyesült-Államok-
kal még lehetséges, nehogy Franciaor-
szág kivétel Amerikába, mely 250 millió
frtra rug, veszélyeztessék.

— A kolera Spanyolországban. —

Madrid, aug. 28. (Saj. tud. táv.) To-
ledo tartományban tegnap 3 koleraeset
fordult elő s négyen estek áldozatul a
járványnak. A toledói katonai akadémi-
a igazgatója meghalt koleraiban. Alicante
és Valencia tartományokban is több
koleraeset fordult elő.

A tarifa-javaslat az Egyesült-Államokban.

Washington, aug. 28. (Saj. tud. táv.)
A szenátus tegnapi ülésén a tarifa-

javaslat tárgyalásánál Davis szenátor
(Minnesota) azt ajánlotta, hogy alkalmaz-
zanak represszáliákat Franciaországra, An-
glia és Németország ellenében az ame-
rikai hús bevitelle ellen fennálló tila-
lom miatt.

— Argentiniából. —

Buenos-Ayres, aug. 28. (Saját tud.
táv.) A Reuter-ügynökség jelenti: A pol-
gári egyesület legközelebb gyűlést fog
összehívni, melyben azt akarják követelni,
hogy Roca és Levalle tábornokok
adják be lemondásukat. Politikai körök-
ben e lépés aggodalmat kelt.

Buenos-Ayres, aug. 28. (Saját tud.
táv.) A kormány új törvényjavaslatot ter-
jesztett elő, mely a lapatai tartományi
kamarákat felhatalmazza, hogy 10 millió
dóllár erejéig, G^a sorozattal jelölve, újabb
fizetési jegyzéket (cédulákat) bocsájthas-
sanak ki.

A szenátus elfogadta a törvényt,
melylyel általános amnesztiát engedé-
lyeztek.

Naptár.

Augusztus 29. Péntek. Róm. kath. naptár:
János. — Protestáns naptár: János. — Görög-orosz
napár (aug. 17.). Miron. — A nap két 5 óra 15 per-
czkor, nyugszik 6 óra 45 perczkor.

Szeptember 7. Az új-arádi tűzoltókar zászló-
szentelése.

Szeptember 7—8. Az aradi kőnyomdások
önképző-egyletének 10 éves jubileuma, képeslapban
zártkörű táncszertély.

Szeptember 7—8. Az ipartestületek országos
értekezlete.

Oktober 6. A vértanúk szobrának leleplezése.

Időjárás.

Légnymomás: reggel 7 órakor 762.0 mm., dél-
után 2 órakor 761.0 mm. Hőmérséklet: reggel 7 órakor
C^o +17.9, délután 2 órakor C^o +29.5. Szél irányja
és ereje: reggel 7 órakor K. 4, délután 2 órakor
D. 5. Felhőzet: reggel derült, délután gyér felhős.
Csapadék az utóbbi 24 órában: 0 mm.

HIREK.

— A VII. hadtest nagygyakorlatai. —

— Saját külön tudósítunktól. —

V.

Facset, augusztus 26.

Radna-Lippáról kimozdulva, két ne-
héz és farszót nap alatt óriási marsot
tett a 34-ik gyalogdandár, melyhez az
aradi és szegedi ezredek tartoznak. Ma
Facsetra ért le, Krassómege marosi
járásába, tehát csaknem egész Lugosig.
Ezt a nagy marsot is becsülettel
megtette a dandár. Dacára annak, hogy
parádés adjusztíringban marsolt s minden
ember 27—28 kiló terhet cipelt a vállán:
alig dőlt ki a két ezredből 10—15 ember,
ami aránylag igen csekély szám, össze-
vetve a körülményeket. Söt számba se jö-
het ilyen óriási hőségben, porban, tekintve
azt is, hogy a brigád folyton gyakorla-
tozva haladt előre.

Lippáról az aradi ezred ment
előre ellenségnek. Az ezred Kertzek
Keresztély vezénylete alatt már reggel 4
órákor uton volt az 5-ik könnyű üteggel
együtt Zimmermann tüzérkapitány-
nyal s fél eskadron huszársággal. Direk-
ció volt: Hosszuszó, Dorgos, Zabalec
temesmegyei községek. Ez utóbbi helyen
kellett megtörténnie az összeütközésnek.

Az aradi ezredet reggel 7 órákor
követte a szegedi ezred s a fent említett
községeken keresztül marsolt előre a 6-ik
könnyű üteggel (melynek parancsnoka
Lengauer tüzérkapitány), s szintén
fél eskadron huszársággal. Pontban dél-
előtt 11 órákor dördültek meg az ágyuk
a Zabalec község előtti fenségesen szép
hegyvidéken. Az ezredek, illetve a kije-
lőlt zászlóaljok azonnal tűzvonalba fej-
lődtek s megkezdődött a harc, amely
déli 1 óráig folyt keményen s nagy ki-
tartással.

Egy óra után a csapatok bemarsol-
tak Zabalecra s ott nagy raszt volt, mely-
nek végeztével tovább marsoltak a krassó-
megyei Battá községbe, hová félhat-
kor érkeztek be. Itt 9 órákor ebédet ka-
pott a jól kiéhezett s kifáradt katonaság,
aztán lepihent, 20—30-ával beszállásolva
egy házba.

Kedden reggel 5 órákor tovább mar-
solt a brigád Facsetra. Ellenségnek a
46-ik gyalogezred második és harmadik
zászlóalja volt előrelökve Renner ör-
nagy és Wandruschka alezredes ve-
zetése alatt a megfelelő tüzérség és hu-
szársággal. A 33-ik ezred s a 46-iknak
többi két zászlóalja a segélycsapatokkal
együtt hat órákor követte az ellenséget
Czella, Bakamező, Osztrov, Veresmart és
Birkis községeken le az országos hírtí fa-
cseti erdőig, hol az összeütközés megtör-
tént. Ennél a támadásnál Cronenbold
Ferdinánd tábornok, dandárparancsnok is
jelen volt.

Rövid pihenő után tovább ment a
brigád Facsetra. Utközben, a város alatt,
csaknem óriási jégeső lepte meg a
szegény bakákat, amely bőrig áztatta
valamennyit. Egész délután hullott a zá-
por, úgy, hogy a katonák kénytelenek
voltak lebotani a borjúról a köpenyeget
s abban járni, mert a hőségre nagyon
hűvös idő állott be.

Félnapig órákor érkeztek be Fa-
csetra, hol a kifáradt ezredek nem várt

magas vendég előtt defilíroztak el. Az
utca egyik kanyarodójánál ott állott
Waldstädten János tábornagszerny,
hadtestparancsnok, segédtestje, Desso-
vits ezredes és több tábornoki főtiszt
kiséretében, hogy megsejmelje a brigá-
dot s annak jó menetelő-képességéről is-
mételten meggyőződjék. Amiről ez alka-
lommal is meggyőződhetett.

De a tábornagszerny ittléte mást is
jelent. Holnap reggel a mi brigádunkat
üldözni fogja a temesvári hadosz-
tály (Truppen-Divisio) s felhajtja ismét
Temesmegyébe a Maros mellé, Kápol-
nás község alá, hol holnap az összeütkö-
zés után egy napi pihenő lesz.

Az érdekes és nagyszabású támadás-
ról azonnali részletesen tudósítom az
„Aradi Közlöny”-t.

Falk Miksa, Aradváros orsz. kép-
viselője, szintén jelen lesz az október 6-iki
nemzeti ünnepélyen. Falk Miksa ugy is
mint Aradváros képviselője, de ugys
mint a szobor műbírálójának egyike van
meghiva október 6-ára, és így kettős kö-
telességének tartja kegyeletét leróni ok-
tóber 6-án. Arad nagyvener képviselője-
nek ez alkalmából jelelőlete csakis a
szoborleleplezési ünnepélyvel lesz össze-
kötésben, s az ünnepély után vissza-
utazik a fővárosba, honnan rövid idő
mulva aztán ismét visszatér Aradra és
ekkor megtartja beszámolóját.

Az október 6-iki ünnepély elszállá-
solási bizottsága nagy zavarban van: a
vendégek tömegesen jelentkeznek, de nem
akadnak olyanok, akik lakást ajánljanak
fel, noha a bizottság csaknem házról-házra
jár és kéri a lakosságot szobák, ágyak,
vagy legalább kereteket átengedésére.
Egy csöpp sem fog fényes világot vetni
Arad vendégszeretetére, ha a meghívott
vendégek az ég alatt kényserülnek ma-
radni, s aki teheti, a város reputá-
ciója érdekében is tegye meg,
hogy adjon lakást. Eddigelő jelentkeztek
az ünnepélyre a nagyobbak közül: Te-
leký Sándor gróf ezredes, az erdélyi
hadak volt főntendánsa, Pulszky Fe-
renc volt nagykövét, a muzeum igazga-
tója, Fáy Barna volt főhadnagy, föld-
bírtokos, Kállay Mihály főhadnagy,
építész, Léva Antal kir. tanácsos, or-
szágos képviselő; mint a görömi honvéd-
egylet képviselői: Erősy Lajos volt
százados, Abonyi Pál volt hadnagy,
Abonyi János volt őrmester. A jelen-
kezők folytonosok.

Birtokvásárlás. Konopi Sándor-
nak marosmenti birtokát, Konopot, Kin-
tzig János tövisgyézházi birtokos meg-
vette 300 ezer forintot. E birtokcserének
jelentőségét emeli azon körülmény, hogy
az új birtokos Konopot két porosz vál-
lalkozó ellenében váltotta magához, s így
megyénk a szép darab földje, bár urát
cserélt, de magyar kézen maradt. De
másképp meggyénk gazdasági viszonyai-
nak fejlődésében is bizonyára fontos mo-
mentumot képez azon körülmény, miként
fog egy nagy hegyvidéki birtokkomple-
xum meggyénk egyik legjelesebb és szor-
galmassabb gazdája által kiterjedt pusztai
gazdaságába kiegészítő részül beillesz-
tetni, s a hegyi birtokoknál eddigelő szo-
kásos kiaknázással ellentétes irányban
gyümölcsözővé tétetni.

A záróra. A kapitányi hivatal csak
tegnap vette tudomásul hivatalosan azt,
hogy a kiállítás tartama alatt záróra nincs,
miután a közgyűlés ebbeli határozatát,
melyet a miniszter jóváhagyott, csak
most közölte vele a tanács. Félreértések
kikerülése végett megjegyezzük, hogy a
záróra csakis azon üzemekre nézve fűg-
gesztetett fel, melyeknek zárórája eddig
is egy, illetve 2 óráig tartott.

Robbantási gyakorlat. A 3. honvéd-
huszárezred utasszakasza augusztus hó 30-án
dinamittal robbantási gyakorlatot rendez
Andrássy főhadnagy parancsnoksága alatt.
A város a katonaságnak e célra a birkás-
dűlőben, az erdő alatt jelölt ki helyet. A
gyakorlathoz szükséges dinamit tegnap érke-
zett Aradra hímestojásszerű bánásmód között
s veszedelmes anyagot az ócska temető
kápolnájában helyezték el s szigorúan őriz-
ték egész éjjel s őrizik ma is.

Ministeri jóváhagyás. A belügy-
miniszter jóváhagyta a városi közgyűlés
ebeli határozatát, melylyel a „Látogatók
Lapja” kiadásához 500 ft hozzájárulást
szavazott meg.

Gyermekünnepély. Czeiler Ilona
gyermekkerttulajdonos vasárnap, folyó hó
31-én Vajda János karmester közre-
működésével gyermekünnepélyt rendez a
városához kistermében. Az ünnepélyre meg-
hívja ugy a szülőket, mint a gyermekba-
rátozt.

Esküvő. Miskolcra a napokban
volt Rózsa s Endre kir. adótiszt esküvője
Leszih Ilonka kisasszonnyal, Leszih
Lajos gözmalmi tisztviselő szellemes és
bajos leányával. A vőlegény Aradon is
ismert, minthogy fia Rózsa Antal volt
lyceumi tanárnak és Hajnalkának,
lapunk kedves munkatársának, az ismert
költemények, és mikor tudomást veszünk
a lakodalomról, egyben sok boldogságot
is kívánunk az ifjú párnak.

Gyűjtogatás. Purgly János so-
fronjai pusztáján kigyulladt és leégett
egy óriási szalmakazal. A kár 3000 ft.
A tűz gyűjtogatás folytán keletkezett.

Fenyegető oroszlán. A Petőfi-utcai
„Arany oroszlán” gypsz-figurát lekiváncz-
nak a magasból a járókelők fejére. Hogy ez
a kíváncságot ne teljesedjék, a tanács elren-
delte az épület sűrűs átalakítását. A rende-
let megvolt, csak az hiányzott, aki azt vég-
rehajtja. Ennélfogva a tanács most el fogja
rendelni, hogy a mérnöki hivatal hatóságí-
lag tesse meg az átalakítást a tulajdonos
költségére.

Tandijméréskelésért tegnap estig 590
szülő folyamodott.

Meghívás. Az „Aradi és aradvideki
tisztviselői kör” f. é. augusztus hó 30-án
délután 5 órákor saját helyiségében rend-
kívüli közgyűlést tartand, amelyre a
t. tag urak tisztelettel meghívattak. A
közgyűlés tárgyat az alapszabályok rész-
beni módosítása képezi. Aradon, 1890. évi
augusztus hó 24-én. A z elnökség.

Lebontandó ház. A kapitányi hi-
vatal kimondta a sventenáciát Kohn
Dávidné tyúk-utcai házára, hogy az le-
bontassék. Kohnné e határozat ellen fe-
lebbezett, mire a másodfoku bizottság új
szemlért tartott ebben az ügyben. A szemle
eredménye az lett, hogy a másodfoku ha-
tóság is elrendelte a ház lebontá-
sát, mert a helyiségek életveszélye-
sek és egészségtelenek. — Csak már egy-
szer tényleg hozzá is fognának a lebontá-
shoz.

Születtek, meghaltak. Aradváros
területén a múlt hét folyamán született
10 fi, 9 nőnemű, összesen 19 gyermek;
születések évi aránya 24.9 pro mille.
Meghalt 9 fi, 9 nőnemű, összesen 18
egyen; a halálozások évi aránya 23.5 pro
mille.

A Grünberger-féle Marosfürdőben
a kósfürdő — mint nekünk panaszol-
ják — olyan botrányosan rossz állapotban
vannak, hogy a helyzetten okvetlenül vál-
toztatnia kell a tulajdonosnak. — Jó lesz
tehát rászorítani.

Parasztbűszkeség. A ház feje, az
apjuk, betegben nyomja az ágyat. Dehogy
birna fölkelni, oda van egészen.

Az anyjuk, nagy nehezen ugyan, orvost
hivat, mert már muszáj.

Ebből az orvosságból — mondja az
orvos — minden négy órában egy evőka-
nállal adjon be a betegnek.

Az anyjuk felbiggyeszti az ajkát nagy
bűszkén.

Adhatok én, doktor ur, minden fél-
órában is. Nem vagyunk mi olyan szegények,
hogy az orvosságnál takarékoskodjunk.

Rövid hírek. A fumei papság
Szent-István napján igen feltűnően viselke-
dett, ami nem igen csele, mert a fumei
papság horvát érzelmű; a fumei olaszok közt
most újra folmerült a terv, hogy Fiumét sa-
kítsák ki a zengő egyházmegyéből és oca-
tolják a székesfehérvárihoz. — A naza-
rus felle kezet terjedéséről panaszkodott
Zsilinszky Mihály főispán mint esperességi
felügyelő a békési esperesség gyűlésén s
megjegyezte, hogy a nazarénizmus éppen a pro-
testánsok közt bódít leginkább. — Krassó-
Szörénymegye egyben nem kevesebb mint
huszonegy körörségi állás van feresedésben s
pályázók e hó 31-ig jelentkezhetnek. —
Nagy rendetlenség derült ki a bi-
harmegyei Oláh-Homoród községi ügyei ke-
zezésénél s a jegyzőt felügyesztették állásá-
tól, a fegyelmi vizsgálatot pedig kiterjesz-
tették a bíróra is.

X. — Az „Entreprise des pompes funéres”
első temető-rendelői intézet Aradon tudatja Nagy
István 1890. évi augusztus hó 28-án, életének 16-ik
havában bekövetkezett gyászok elhunytát. A meg-
boldogultnak földi maradványai 1890. augusztus hó
29-én délután 5 órákor fogtak a Révay-utca 12-ik
száma házból örök nyugalomra tétetni.

Pusztító tűzek.

Mint távirataink a borzasztó valót
jelentették, az ország majd minden ré-
szében elhamvadt községek, füstölő ro-
mok és a koldusbotra jutott nép jajsza-
vai panaszoik az elemek haragját, mely
az idei nyáron oly megdöbbentő gyako-
risággal látogatta meg hazánk különböző
vidékeit. A tűzkatasztrófák krónikája leg-
újabbban Tokaj és Kaba rémes pusztá-
sításával gazdagodott. A két nagy tűz-
ről, melyekről már közöltünk tudósítást,
még a következő értesítéseket kapjuk:

Tokaj városban a nagy szélvész
egyre szította a lángokat, s így lehet,
hogy a még épen maradt hetven ház kö-
zül is elpusztult néhány. A tűz óriási
váltóról elterjedt rémhírek, fájdalom,
valók; a város négyötöd része el-
pusztult. A felszáradt elemek még a
legszilárdabb épült házak sem tudtak
ellentállani. A számtalan lakóházon kívül
elpusztult négy templom, valamint a
középületek nagy része is. Ilyen sors
érte a Degenfeld-család házeit, melyet
Tisza Kálmán né tulajdonai. Az első ma-
gyar általános biztosító-társaság három
ügynökségének épületei is mind leégtek.

A házak nagy része biztosítva volt, de a
kár azért meghaladja a fél milliót. —
Egy másik tudósítás szerint a tűz egy
vatta-telepon ütött ki, s husz-harmincz
ház égett egyszerre. Az iparosok és ke-
reskedők városrésze tökéletesen elpuszt-
ult. Háromszáz épület hamvadt el s a
kár meghaladja a hatszázezer forintot.
Egy mesterember beleégett a házába. A
hajléktalanok nyomorúsága kétségbeesítő.
A város kiváló polgáraitól segély-bizott-
ság alakult, mely a következő táviratot
küldte szét: „Az árvíz által nemrég
tönkre tett Tokajt tegnap a tűz földig
elhamvasztotta. A nyomor elképzeltetlen.
Ezer családnál több maradt hajlék nélkül
s az éhhalálnak kitéve. Az árvíz, tűz s a
fallokzera pusztítása jövőnkét kérdésessé
teszi. A fenyegető éhínség ellen kérünk
gyors segélyt s nagylelkű adakozók kö-
rében gyűjtés rendezését. A segélybi-
bizottság.”

Kabán hétfőn délután 1 óra tájban

ütött ki a tűz a református iskolában s
ehhez tartozott a református tanító, Kec-
kés Gyula lakása is. Kecskés délben
egyedül volt szobájában, míg Farkas Ju-
lianna 15 éves cselédje a konyhában
rántottát sütött. A tapasztalatlan leány nem
vigyázott eléggé s a zsír lángot vetett a
lábosban. Néhány perc alatt, míg a
leány vízzel próbálta oltogatni, a láng
felcsapott a konyha nádas ereszeire, mely
azonnal kigyulladt s tőle az egész tető
néhány pillanat múlva lángokban állt.

A cselédje a kétségbeesetten rohant
be gazdájához s tudatta vele, hogy a
tető lángba borult. Kecskés Gyula nyom-
ban felugrott az ágyból s kirohant a
konyhába. Midőn látta, hogy a veszély
komolyan fenyegette, visszarohant a szo-
bába, hogy onnan három forintját
kijozza.

Midőn a tanító visszarohant a szo-
bába, már akkor a belső szobára eső tető
is lángba borult s a leány kiabálni kez-
dett gazdájára, hogy meneküljön; midőn
látta, hogy gazdája nem ügyel szavaira,
de a szekrényt akarja kitaszítani a belső
szobából, odarohant hozzá s erővel
akarta kifelé vonszolni. Már ekkor félre-
verték a haragot s az egész Kaba oda-
csúdlit az iskola elé, melyet aztán oltog-
tatni kezdtek. Tóth János kabai kántor
beállított az ablakon s észrevette, hogy
a tanító és cselédje odabent vannak az
égy házban. Azonnal odakiáltott a mel-
lette állóknak, hogy menjenek be vele az
égy házba és mentsek meg a tanítót és
cselédjét.

Várdi Antal tanító és Nagy Mihály
kőműves azonnal vállalkoztak rá s az egy
konyhán keresztül mind hárman beeme-
tek a belső szobába, melynek teteje már
lángban állt s leszakadni készült. A két
szerecsentlent ki akarták vonszolni, de
már ekkor recsegett a tető s három mentő
látván, hogy itt első sorban a maguk éle-
tét kell megmenteniük, ki akartak ro-
hanni az ajtón, de ez előtt már akkor az
égy ereszt kirokátotta menekülésüket.

Ekkor az ablak vasrácsát kezdtek fe-
szegtetni s nagynehezen ki is mozdították
helyéből s mind a hárman kiugrottak az
udvarra. Kecskés Gyula és a cselédje
az óriási füsttől elkábítva már a földön
feküdtek.

Ezután az iskola-épület egész tető-
zete lángot vetett s nem használt sem-
mit az oltás, a nagy szél erősen szította
a tüzet. A szikra écsapott a többi egy-
házi épületre is, a melyek közül nyolcz
porrá égett.

Midőn a tüzet lokalizálták, a belső
szobába hatoltak. Ott feküdtek egy-
más mellett a tanító és cse-
lédje, mindkettő halva. Kec-
skésnek jobbkarja és lábai összeégtek, de
a cseléd-leányon nem gyúlt meg a ruha
sem, csupán a füsttől fuladt meg, mely
gazdájának is halálát okozta. A szere-
csentleneket beállították a dorogi kör-
házba s Kecskés szüleinek azt táviratoz-
ták, hogy fiok hirtelen meghalt. Az esti
vonattal Kabára érkezett Kecskés nőve-
re midőn meglátta a szörny katasztrófát,
eszméletlenül rogyott össze szegény.

Kecskés Gyula egy éve nős; fele-
sége Derecskére ment rokonaihoz néhány
nap előtt. Egy 2 hónapos fiúcskája is
van. Kecskés a katasztrófa előtt a jegy-
zőnél volt, hogy bizonyítványainak maso-
latát hitelesíttesse; jövedelméből állása
akart pályázni s rövid idő múlva meg-
rendítő halállal kellett kimulnia.

Az iskola-épületről a tűz néhány
szomszédos lakóházba is belekapott s
rövid idő alatt ezek is kormos romokká
váltak. A kazalak, apró marhák, sertések
is oda égtek s a károsultak kétségbeeset-
ten, összekulcsolt kezűk futkostak a sz-
tova az utcákon, de senki sem tudott
segíteni rajtuk. Az iskola-épületről a
nagy szél elfújta a szikrákat az ó-borda
tizedhez, hol tíznél több ház gyúlt ki
egymásután. Különös dolog, hogy a kö-
szeg három különböző pontján ütött ki a
tűz. Az oltásban nagy buzgóságot fejtett
ki a külön vonaton oda sietett debre-
czeni, h-szoboszlós és nádudvari tűzoltó-
szék; ezeknek köszönhető, hogy a tűz to-
vább nem terjedt.

De a kár így is óriási, s mint Ka-
báról írják, a tűzvész alkalmával össze-
sen 35 lakház és 40 mellé ké-
pület égett le. A kár egy része biztosítva
van. Kornis gróf tűzoltó főparancsnok,
Tóth János kántor és Sütő Lajos kőm-
ves az oltás közben könnyű sérüléseket
szenvetk.

Nagyváradon és Biharmegyében
is egymást érik a tűzek. A Nagyváradhoz
közel eső Pécze-Szöllős községben
hétfőn nagy tűz volt, melynél a nagyvá-
radi tűzoltók is segédkeztek. — A ta-
mási pusztán is több mint tízezer forint
kárt okozott gyűjtogatás következtében
keletkezett tüzezet. A legtöbb tűz gyű-
jtogatásból keletkezett.

Színház.

Hirdetmény.

A nagyméltóságú földmívelésügyi m. kir. miniszter körrendelete az immunis homoktalajú szőlőtelepek mikénti megállapításának és a szőlővessző forgalom tekintetében ily telepek részére biztosított forgalmi kedvezmények szempontjából való nyilvántartásuknak szabályozása tekintetében.

Az állandó orsz. filloxera bizottság által elem terjesztett javaslat alapján a szőlővessző forgalom szabályozása iránt f. é. június hó 3-án 25000 l. sz. a kiadott rendelet értelmében a filloxera által inficiált és ez oknál fogva a filloxera zárlat alá helyezett vidékekre irányuló szőlővessző forgalom — főleg az amerikai szőlőfajok mivoltával való védekezés előmozdítása céljából — lehetőleg megkönnyített; ellenben a ragály elhárulhatóságának lehető megakadályozása céljából, a meg mentesnek tartott területekre irányuló forgalom tetemesen korlátoztatott.

Nevezetesen a rendelet ide vonatkozó határozmányai szerint: a) immunis talajú területekre, bárholonnan, bármilyen szőlővesszők szállítása meg van engedve.

b) viszont pedig, a királyhagyon tuli országrészről eltekintve, a mely országrésznek zár alatt nem lévő területeire seholonnan semmiféle szőlővessző szállítani nem szabad) az ország többi részeiben zár alatt nem lévő területekre csupán az illetékes szakközégek, a filloxera támadásai ellen mentességet, (immunitást) biztosító és ezen tulajdonságnál fogva immunisnak nevezett futóhomok talajú területekről, s innen is csak a szőlővesszők szállítása engedhető meg, a földmívelésügyi miniszter által, a rendeltetési hely törvényhatósága részéről előterjesztett kérelem alapján.

c) az ilyen immunis homoktalajú telepek szőlő vessző forgalmának további megkönnyítése céljából a rendelet azon intézkedést is tartalmazza, hogy egy olyan törvényhatóságok, járáások vagy községek tekintetében, melyek óhajítják, hogy filloxera zár alatt nem lévő területekre az immunis homoktalajú telepekről származó szőlővesszők szállítása megengedtesse; ide vonatkozó előterjesztéseik alapján a földmívelésügyi miniszter mindenkorra érvényes megengedő határozatot is hozhat. Az ilyen határozat tárgyát képező zár alatt nem lévő területekre immunis talajú telepről származó szőlővesszők szállítása tekintetében azután nem szükséges többé esetéről-esetéről a minisztertől kérni a szállítási megengedését, hanem az illetékes törvényhatóság a szállítási igazolványt az érdekelt feleknek egyszerűen kiszolgáltatja. Az immunis szőlővessző forgalmát illetőleg, a szállításhoz szükséges igazolványok mikénti kiszolgáltatása tekintetében pedig azt monja ki a rendelet, hogy ez igazolványokat a rendeltetési hely törvényhatósága állítja ki.

a) az immunis talajú területekre szándékolat és a rendelet értelmében szabadnak nyilvánított vesszőszállítások fogantatásához.

b) az immunis területekről származó és zár alatt nem lévő területekre szánt szőlővessző szállítványokra nézve olyan esetekben midőn a szállítvány a f. évi 25000 l. sz. körrendelet fentebb idézett 3. c. pontja értelmében a község megkeresése folytán kiadott egyszerű-mindenkorra érvényes megengedő határozat tárgyát képező törvényhatóság, járás vagy községnek zár alatt nem lévő területre van szánva.

Az ekként szabadnak nyilvánított forgalom még messzebb menő megkönnyítése érdekében a szállítási igazolványok további vizsgálata nélkül való akadálytalan kiszolgáltatására céljából az idézett rendelet értelmében a vesszőforgalmi kedvezményeket igénybe venni kívánó immunis talajú szőlőtelepek hatósági ellenőrzés alá fognak vétetni és rölkékelandóan köllőkép nyilvántartott, hivatalos jegyzékek fognak vezetett, a mely jegyzék alapján az illetékes hatóságok az immunis talajú területek vessző forgalmához szükséges szállítási igazolványokat szabályszerűen ki fogják szolgáltatni.

Tekintettel arra hogy a fentebbiekből kifolyólag az immunis homoktalajú szőlőtelepek ezután a filloxera pusztításai által máris számos vidéken tetemesen megcsökkent szőlőinknek konstataciója szempontjából kiváló fontossággal fognak birni.

Miután csakis az ilyen területekről lesz szabad a filloxera által meg nem inficiált határokbá akár európai, akár amerikai fajta szőlővesszőket szállítani, ennél fogva kívánóságot, hogy az ilyen telepeknek megfelelően ellenőrzött jegyzéke mielőbb és minél hitelesebb módon összeállítsassék, és a vesszőforgalom szempontjából követendő eljárásban való mihez tartás végett — a törvényhatóságoknak, valamint az érdekelt községeknek rendelkezésre bocsátathassék. Ugyanezerért értesítem a törvényhatóságokat, hogy az immunis talajú szőlőtelepekről vezetendő eljárást kívánom életbe léptetni.

1. Mindazon vidékeken a hol egyáltalán immunis futóhomok talajú területek léteznek, és a hol ennél fogva ilyen szőlőtelepek létesíthetők a legkiterjedtebb módon közhírré teendő az, hogy a hol valakinek ilyen immunis homoktalajú szőlő telepe van, vagyis ilyen talajban szőlőtelepet kíván létesíteni, és e telepen a szőlővessző ogalmat szabályozó körrendelet értelmében szabadnak nyilvánított szőlővesszőforgalom kedvezményét igénybe venni óhajítja; és a kinek ennél fogva kívánósága, hogy telepe a hivatalos immunis homok talajának konstatació és ezen szempontból hivatalos ellenőrzés alatt álló telepekről vezetendő és nyilvántartandó jegyzékbe felvétesse; az illető ez évben legkésőbb augusztus hó végéig, jövőre pedig évenként legkésőbb június hó végéig, előterjesztendő kérvényben kérelmezze kérdésnek megvizsgálását.

2. Ezen vizsgálat tekintetében a következő eljárás lesz követendő:

1. Miután azon kérdés, vajjon egyáltalán fenforog-e a talaj immunitás lehetősége, a talaj próbák laboratoriumi vizsgálata alapján is eldönthető, ennél fogva elő célszerű, hogy a nemleges esetben fölösleges helyi szemle költségei megkímélésének első sorban az előzetes laboratoriumi vizsgálás lesz fogantatandó.

Ezen előzetes laboratoriumi vizsgálat fogantatás céljából az érdekelt fél:

a) az % alatt mellékelt minta szerinti kérvényt intéz a földmívelésügyi miniszteriumhoz s e kérvényt közvetlenül a budapesti vagy a m.-óvári vegykísérleti állomáshoz küldi be,

b) e kérvényhez egy-egy kilogramnyi talajmustrát mellékel azon terület homokjából, melyre nézve az immunitás megállapítása óhajtatik.

2. A beküldött mintát az állomás laboratóriumában megvizsgálja és

a) ha azt e vizsgálat alapján tényleg immunis futóhomoknak találja, akkor a kérvényt a helyszíni vizsgálat elrendelése végett a miniszteriumhoz felterjeszti,

o) ellenkező esetben, t. i. ha az állomás a beküldött talajmustrát nem találja immunis homoktalajból valónak a laboratórium vezetője, vizsgálatuak ezen negatív eredményéről a beküldött értesíti s a további helyi szemle és vizsgálat elmarad.

3. Az előzetes laboratoriumi vizsgálat alkalmával immunisnak talált homoktalajok a miniszterium által az állomástól beérkező jelentések alapján a jelen évben kivételképen augusztus hó végéig, jövőre pedig évenként június hó végéig jegyzékbevétnének, s az előjegyzés határidő leteltével, azaz, augusztus illetőleg június hó végén, az illető vizsgálati kérvények, az alább jelzett beosztás szerinti vidékenként csoportosítva kiadatnak az illető vidékre nézve a helyszíni talajvizsgálatok fogantatásával megbízott miniszteri közlegeknek, kik is a szükséges helyszíni szemle és vizsgálat megejtésére utasítatnak.

4. A vizsgálat közeg a miniszterium által kiadott jegyzék nyomán kerületében körutazást állít össze és rendszeresen megsejleli a vizsgálatra kitűzött talajokat és mindegyikből próbákat veendő, az ide csatolt vizsgálati utasításban előírt eljárás szerint.

5. E talajpróbák újabb tüzetes megvizsgálás végett megküldetnek a budapesti v. a. m. óvári vegykísérleti állomásnak mely azoknak a szükséges laboratorium vizsgálatokat fogantatja.

6. A mennyiben az újabb vizsgálat is megállapítja a talaj immunitást, meg pedig akként, hogy a létesíteni kívánt telep egész területére egyaránt teljes continuousban feltétlenül immunisnak nyilvánítottik, vagy a mennyiben a telep területén netán szőlővesszőn létező kisebb nem immunis foltok szőlőbe nem teljesítenek: az illető telep a szabad vesszőforgalomra jogosított immunis homoktalajú szőlőtelepekről vezetendő és évenként helyesbítve közzetendő hivatalos jegyzékbe felvétnék és erről az érdekelt fél ha talaj immunitás megállapítását igazoló és mintába 3. alatt csatolt bizonyítványt kiszolgáltatása mellett hivatalosan értesítenek.

7. Ezzel szemben köteleztetik a telep tulajdonosa arra, hogy az említett hivatalos értesítés vételtől számított legfőbb egy hónap alatt immunis szőlőtelepekről térkép vázlatot készítsen melyben a telep netán nem immunis — és így szőlőbe nem ültetendő foltjai a szakértői kijelölés alapján világosan feltüntetve legyenek és azt a miniszteriumhoz küldje be. Aki ezen kötelezettségnek eleget nem tesz annak telepe a szabad forgalomra jogosult telepnek jegyzékéből töröltetni fog.

III. Tekintettel arra, hogy az ezen rendelet értelmében teljesítendő helyszíni vizsgálatok fogantatására megfelelő szakértelmet feltételez, e vizsgálatok megejtésével a miniszterium illetékes szakközégeit fogja meghuzni. Es pedig nehogy egy közegnek hasonló megbízatásokkal való túlterhelése miatt, az eljárás fennakadást szenvedjen: az ország ezen vizsgálatok szempontjából négy főcsoportban hét vizsgálati keületre osztatik, melyek mindegyikében más más szakközeg lesz megbízva a vizsgálatok végzésével. E négy főcsoport a következő:

I. a Duna-Dráva közötti homokterület. II. a Duna-Tisza. III. a Tisza-Maros. IV. a Maros-Duna közötti homok területek.

A királyhagyon tuli országrész tekintettel arra, hogy ott a szőlővessző forgalmat az e tekinteten kiadott f. é. 25000 sz. körrendelet tilalimazza, ezen szempontból egyelőre mellőztetett.

A fenti IV. főcsoport s illetőleg a hét vizsgálati keület kiterjedését, és határait egy feljaldonkép azt is hogy mindegyik keületben, mely közegek lesznek megbízva a vizsgálatok teljesítésével a 4. alatt csatolt kimutatás tünteti fel.

IV. az országnak ezen beosztásában meg nem követt egyéb vidékein netán kérelmezendő talaj nemunitási vizsgálatokat a fentneveett szakközégek mül esetenként mindig a közeg fogja végezni, kinek hivatalos székhelye a vizsgálandó helyhez legközelebb fekszik.

V. A vizsgálati eljárások összes költségei az érdekelt folyamodó felek által viseltetnek, és pedig: a) egy egy talajpróba előzetes laboratoriumi vizsgálatnak díja 1 forintban állapítatik meg. Ezen vizsgálati díj a talajminta beküldésével egyidejűleg utalványozandó a vizsgálati állomáshoz.

b) a helyszíni vizsgálatok céljából kiküldött talaj szakközég szabálszerű utiköltségei és napidíjai az illető közeg által végzett vizsgálatok arányában megosztatván, mindegyik folyamodó fél, kinek helyszíni vizsgálat eszközöltetett — köteles lesz a felmerült összegek költségekből reá eső aránylagos hanyad-részt megteríteni.

c) a helyszíni szemle alapján fogantatandó végleges laboratoriumi vizsgálat és a telep jegyzékbe való felvétel díja 5 forintban állapítatik meg. Az érdekeltnek megfelelő előzetes tájékoztathatása céljából meg közhírré, hogy azon telepeket, melyek a tulajdonos kérelmére fogantatott szakértői vizsgálat alapján a szőlővessző kereskedő folytathatására jogosított telepekről nyilvántartott jegyzékbe felvétni fognak, ezen jegyzék és a miniszteriumhoz beküldött, s ezen jegyzék kiegészítő részét képező térkép vázlatok alapján állandóan megfellelő ellenőrzés alatt fogja a miniszter tartatni illetőleg a telepeket azon szempontból is, vajjon a területükön netán konstatació s megjelölt immunis foltok nem lettek szőlőbe beültetve, vagy nem terjeszkedte-e az ki a szomszédos még meg nem vizsgált vagy nem immunis területekre, egy hasonlóképp a telepekről zár alatt nem lévő helyekre küldendő szőlővessző szállítványokat is időközönként szakközégeim által tartandó váratlan vizsgálatok útján ellenőriztetni fogom oly célból hogy valóban csak is az immunis talaj is telepről származó, csakis szőlővesszők kerülhessenek zár alatt nem lévő helyekre, és oly célból, hogy az ilyen szabad forgalmat élvező telep állandó az immunisnak konstatació területre szorítkozzék s a netán a közelben lévő más féle t. i. nem immunis talajú területekre, vagy rajta lévő ilyen foltokra ne terjeszkedhessék.

Azon kérvény-minta, melylyel a megfelelő talajpróba megküldése mellett valamely homoktalaj immunis voltának megállapítása céljából szükséges előzetes laboratoriumi vizsgálat valamint ennek alapján a szakértői vizsgálat kérelmezendő továbbá azon kérvény minta, melylyel az immunis telepek hivatalos jegyzékbe felvétel telepekről zár alatt nem lévő helyekre, a hova az immunis helyekről származó vesszők bevitelére nem lett egyszerű s mindenkorra megengedve, szőlővessző bevitelének megengedése kérelmezhető. Arad, sz. kir. város jelen hirdetés száma alatt megtekinthető és lemasolható.

Arad sz. kir. városi közigazgatási bizottsága.

Egy 50 éves erőteljes uriember,

ért a kertészethez, méhészethez, jó vadász, neje ügyes gazdaszony, valamely uradalomban csekély díjért alkalmazást keres, levelek **Apatelek** restante „Jellem“ címen kértnek.

602—3—3

Nyomatott az „Aradi nyomdátársaság“ nyomdájában.

Gyümölcs- és virágtermelők figyelmébe!

Lövytus-faviasz.

(Cs. és kir. szabadalommal ellátott hazai találmány.)

Az első erdélyi szabad. chemiai gyár tulajdonosa által feltalált és saját gyártmányú **faviasz** kitűnő sikerrel és biztos hatással alkalmazható gyümölcs- és díszfák, rózsafák nemesítése, beteg fák gyógyítására.

Ezen egészen új találmány és új összetételű faviasz megbecsülhetlen előnye az eddig használt ily nemű viasz felett az, hogy a napon és melegben nem olvad, a hidegnek ellent áll, az időváltozás nem bír reá semmi befolyással; az eső nem árt neki, a rovarok el nem pusztítják.

A legkeresettebb francia és más hason gyártmányánál hasonlítatlanul **biztosabb hatású és 50 százalékkal olcsóbban megszerezhető.**

ÁRA: 600 gramm súlyú bádogdoboznak 1 frt 30 kr., 300 gramm súlyú bádogdoboznak 85 kr., 175 gramm súlyú bádogdoboznak 45 krajczár. — **Megrendelhető és kapható az**

Első erdélyi szabad. chemiai gyárban
KOLOZSVÁRTT, Belkirály-utca 6. szám.

Nékölözhetlen gazdák és kertészeknek!

Rovarok pusztítása.

Ugyancsak ez a szabadalmazott első erdélyi vegyészeti gyár előállít **levéltetűk** és mindennemű **kártékony rovarok** és **ragya** elleni irtószereket is. Ezen rovarok a gyümölcs és rózsatermesztésben rendkívül nagy pusztítást tesznek és kiszámíthatatlan károkat okoznak.

Ezen általam feltalált anyaggal számtalan és fényes eredményű kísérletet tettem ezen rovarokon és azon fák, melyek előbb ezen rovarok rágása következtében pusztulásnak indultak, ezen szer használatát után ismét dusan virágoztak és egészséges szép gyümölcsöt termettek.

Ezen vegyszer rendkívül gyorsan hat, annyira, hogy a mint ezen anyagból e rovarokra fecskendezünk, a rovarok rögtön elpusztulnak; a nélkül azonban, hogy a fa, vagy rózsabokor valamit is szenvedett volna. Az anyag könnyebb megszerezhetése céljából 1 kilós és fél kilós példadobozokban kapható; 1 kiló 1 frt 80 kr., fél kilo 1 frt.

A gyümölcs- és rózsatermesztés előnyére és az illető gazdák érdekében rendkívül fontossággal bír ezen kártékony rovarok kipusztítása. Ezért tehát igyekezzék ezen anyagot minden gazda magának megszerezni.

A gyár előállít továbbá

588—4—

Folyékony-Rovarirtó-Enyvet is.

Ha a fa ezen anyaggal egyszer bekenetett, arra semmiféle rovar fel nem mászhat és miután a rovarnak az a szokása, hogy ha egy fát elpusztított, onnét lecsik, hogy ismét egy másik fára mászék fel és hogy azt is elpusztítsa, ez által ez is lehetetlenné lesz.

300 gramm 60 kr., 600 gramm 1 frt 10 kr.
Mindezen anyagok kaphatók az „Első erdélyi vegyészeti gyárban“ Kolozsvárt, belkirály-utca 6-ik sz.

Megrendelések pontosan teljesítenek!

Raktárak: B. Weszely Borbála és Társa **Arad.** — Neruda Nándor **Budapest,** Hatvani utca, Kereskedelmi muzeum **Budapest.** — Nik Ferencz **Dees.** — Balog György **Déva.** — Tauffer Ferencz utóda. **Kolozsvárt.** — Sternberg Mór **Nagyvárad.** — Horovitz Adolf **Vágújhely.** — Borza László **Hátszeg.** — Lengyel Odón **Szamosújvárt.** — Petrács Géza **M. Váshelyett.** — Froniuz Károly **Szász-Régen.** — Schwartz Samu **Veszprém.** — Engel Adolf **Tata.** — Kereskedelmi muzeum **Szofia.**

616 | 1890. gazd. sz.

3—3

M. kir. államvasutak.

76075 sz.

Árverési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke a heti piacon és a három országos vásár alkalmával felállított lacioknyhákban, ugy az egész vásártérten a három országos vásáron való italmérésnek 1890. évi november 1-től egy vagy három évre bérbeadása iránt folyó év szeptember hó 1-én d. e. 10 órakor árverést tart.

Kikiáltási ár egy évre 541 frt.

Bánompénzű letendő a kikiáltási ár 10 százaléka készpénzben vagy elfogadható értékpapirokban.

Az árverésben részt lehet venni szóbeli és írásbeli ajánlatokkal.

Az írásbeli ajánlatok lezártan a szóbeli árverés megkezdése előtt nyújtandók be, s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánompénz mellékelve van, s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árverési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árverési feltételek a gazdasági tanácsnok urnál az árverést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági székeinek 1890. évi augusztus hó 18-án tartott üléséből.

Kiadta:

Kádas Kálmán,

aljegyző.

9318 | 1890. sz.

3—3

Hirdetmény.

A szőlő-lopások meggátolása céljából szükségesnek tartom, hogy a heti piacon szőlő-árusítással foglalkozók, ahhoz tulajdonjogukkal igazolják.

Ennél fogva felhivatnak a szőlőtulajdonosok, miszerint elárulni közegeiket a községi előjáróság által kiállított oly bizonyítvánnyal lássák el, mellyel a tulajdonjog igazolatik.

Miután azonban ezen egy bizonyítvánnyal csakis a nagyobb mennyiségre nézve tétetik elég, a kufárok pedig igazolvány nélkül maradnak, az elárulást annyira közegei pecsétet és dátummal ellátott papir szeletkét tartozik magával hozni, a hány kosár szőlőt hoz eladásra ugyszint minden egyes kosárral egy igazolvány is adandó át a kufároknak.

Arad, 1890. augusztus hó 21-én.

Sarlot Domokos,

főkapitány.

617 | 1890. gazd. szám.

—3—3

Árverési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke a város közönségének tulajdonát képező, s a vásártérten a honvéd-buszár laktanya előtt lévő kis korcsmának f. é. november hó 1-től 8 évre leendő bérbeadása iránt folyó év szeptember 1-én d. e. 10 órakor árverést tart.

Kikiáltási ár egy évre 400 frt.

Bánompénzű letendő a kikiáltási ár 10 százaléka készpénzben vagy elfogadható értékpapirokban.

Az árverésben részt lehet venni szóbeli és írásbeli ajánlatokkal.

Az írásbeli ajánlatok lezártan a szóbeli árverés megkezdése előtt nyújtandók be, s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánompénz mellékelve van, s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árverési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árverési feltételek a gazdasági tanácsnok urnál az árverést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági székeinek 1890. évi augusztus hó 18-án tartott üléséből.

Kiadta:

Kádas Kálmán,

aljegyző.

Hirdetmény.

A m. kir. államvasutak építés alatt levő zágábi állomáson létesítendő új felvételi épület előállításánál teljesítendő munkák biztosítására ezennel nyilvános versenytárgyalás hirdettetik.

A tervek, a költségvetési és az egységárjegyzéki minta, a szerződési tervezet, az ajánlati minta a pályázati feltételek, valamint a munkák végrehajtásához kötött feltételek f. évi augusztus hó 26-ától kezdve Budapestén a m. kir. államvasutak igazgatóságának gazdasági osztályában (Andrássy-ut 73. III. em. 39. ajtó) és Zágáiban a m. kir. államvasutak üzletvezetőségének pályafenntartási osztályában a hivatalos órák alatt hétköznapiokon d. e. 8 órától d. u. 12 óráig vasár- és ünnepnapokon d. e. 9 órától d. u. 12 óráig megtekinthetők.

A munkák tárgyában teendő ajánlatok legkésőbb f. é. szeptember hó 13-án déli 12 óráig nyújtandók be a közlirt igazgatóság jogtgyi osztályánál (Andrássy-ut 73. földszint 27. ajtó.)

Minden ajánlat bélyegezve, lepecsételve és a következő felirattal ellátva nyújtandó be:

„Ajánlat a zágábi új felvételi épület létesítése körüli szükséges munkák teljesítésére.“

Megjegyeztetik, hogy csak a költségvetésben felsorolt összes munkákra vonatkozó ajánlatok vétetnek figyelembe.

Az ajánlatok benyújtását megelőző nap azaz f. évi szeptember hó 12-én déli 12 óráig 6000 frt azaz hat-ezer o. é. bánatpénz lezz a m. kir. államvasutak központi főpénztáránál (Andrássy-ut 75. földszint) vagy készpénzben, vagy állami letétekre alkalmas értékpapirokban letendő.

Az értékpapírok a névérték 90 százalékal, de ha azok árfolyama a névértékben alul áll, ugy a napi árfolyam 90 százalékal számítva fogadtatnak el bánatpénzül.

Csak idejekorán beérkezett írásbeli ajánlatok szolgáltatnak tárgyalás alapjául.

Posta útján beküldött ajánlatok és bánatpénzek tértíveny mellett adandók fel.

Budapest, 1890 augusztus hóban.

Az igazgatóság,

„Utánnymot nem díjaztatik.“

1946 | 1890. fm. sz.

610—2—3

Hirdetmény.

Közhírré tétetik, hogy a legtöbb adót fizető törvényhatósági bizottsági tagok 1891. évre érvény-nyel bíró névjegyzékének összeállítására alapul szolgáló adóhivatali kimutatás a f. évi augusztus hó 30-ától szeptember hó 6-ig bezárólag betekintés s a netán felszólamlás végett a polgármesteri hivatalba kitétetett.

Arad 1890. augusztus 27.

Salacz Gyula,

kir. tanácsos, polgármester.

Hirdetmény.

Az 1885. évi XXII. t.-cz. végrehajtása iránt kiadott 1885. évi 455055 sz. miniszteri utasítás 49. §. értelmében a részletes felmérés alapján történt osztályba sorozás ellen beadott felszólalások felülvizsgálására ugyanazon utasítás 217. §. értelmében 1890. évi szeptember hó 5-én és következő napjai tüzetnek ki, miről az érdekelt azzal értesítenek, hogy felszólalásaiik érdemleges elintéztetése céljából kitűzött határidőben az adóügyi osztályban Kilenyi-Jánás alszám-vevő mint birtoknyilvántartónál saját érdekükben jelentkezzenek.

Arad, 1890. augusztus 23.

608—3—3

A városi tanács.